

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BİRİ BİZİ GÖZETLİYOR YARIŞMASI'NDA
YARATILAN İMAJIN MÜZİK ENDÜSTRİSİNDE
KULLANIMI**

145306

Banu ÖZEVİN
145306

DANIŞMAN
Prof. Dr. Fırat KUTLUK

2004

Yemin Metni

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “ Biri Bizi Gözetliyor Yarışması’nda Yaratılan İmajın Müzik Endüstrisinde Kullanımı” adlı çalışmamın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

28/06/2004

BANU ÖZEVİN

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'nün/...../.... tarih ve Sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin maddesine göre *Müzik Bilimleri* Anabilim/Anasanaat Dalı Yüksek Lisans/ ~~Doktora~~/Sanatta Yeterlik öğrencisi *Banu Özcan*'in
..... Konulu tezi/projesi incelenmiş ve aday *26.1.7.1.2004* tarihinde, saat *11.00*'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini/projesini savunmasından sonra *60* dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin/projenin *başarılı*.....olduğuna oy *birliği*..... ile karar verildi.

BAŞKAN

Prof. Dr. Fırat Kellek

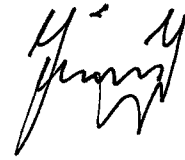
ÜYE

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Sermin Bilen

Yrd. Doç. Dr. İbrahim Y. Süvcesiz

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZİ
YEZ/PROJE VERİ FORMU

Tez/Proje No:

Konu No:

Üniv. Kodu:

Tez/Proje Yazarının

Soyadı: **ÖZEVİN**

Adı: **BANU**

Tezin/Projenin Türkçe Adı: **Biri Bizi Gözetliyor Yarışması'nda Yaratılan İmajın Müzik Endüstrisinde Kullanımı**

Tezin/Projenin Yabancı Dildeki Adı: **Using of the Image Which is Created in Biri Bizi Gözetliyor Competition, in Music Industry**

Tezin/Projenin Yapıldığı

Üniversitesi: **Dokuz Eylül Üniversitesi** Enstitü: **Güzel Sanatlar** Yıl: **2004**

Tezin/Projenin Türü:

Yüksek Lisans:

Dili: **Türkçe**

Doktora:

Sayfa Sayısı: **47**

Sanatta Yeterlilik:

Referans Sayısı: **24**

Tez/Proje Danışmanlarının

Ünvanı: **Prof. Dr.**

Adı: **Fırat**

Soyadı: **KUTLUK**

Türkçe Anahtar Kelimeler:

İngilizce Anahtar Kelimeler:

1- **Müzik**

1- **Music**

2- **Biri Bizi Gözetliyor Yarışması**

2- **Biri Bizi Gözetliyor Competition**

3- **İmaj**

3- **Image**

Tarih:

İmza:

Tezimin Erişim Sayfasında Yayınlanmasını İstiyorum: Evet

Hayır

ÖZET

Biri Bizi Gözetliyor yarışması Türkiye'deki ilk gözetleme yarışmasıdır. İlk yayımlandığında tepki gören yarışma kısa zamanda ilgi toplar ve beş dönemi tamamlar. Dünyada 23 ülkede yapılan ve orijinal adı Big Brother olan yarışmada 15 kişi 100 gün kameralarla 24 saat izlenen bir evde yaşarlar. Bu görüntüler İnternet ortamında ve televizyondan canlı olarak izlenebilir. Her hafta yapılan eleme sonrasında kalan üç kişi ödül kazanır.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yarışma sonrasında yarışmacılardan bazıları eğlence endüstrisinde çeşitli işler yaparlar ya da 'yaptırılırlar'. Bu işler için, televizyon sayesinde elde ettikleri şöhret ve izleyicide oluşan 'bu yarışmacı bu işi yapar' imajı kullanılır. Yapılan iş ne olursa olsun yadırganmaz.

Yarışma sonrasında kitap yazan, oyunculuk yapan, program sunan, albüm yapan yarışmacılar olur. Bugüne kadar Biri Bizi Gözetliyor yarışmacılarından beşi albüm yapar. Bunların üçü daha önce müzikle uğraşmış ancak albüm çıkar(a)mamıştır, yarışma sonrasında albüm yapmaları daha kolay olur. Diğer iki yarışmacı ise genç kızların beğendiği kişilerdir. Şirketleri bu yarışmacılara albüm yapmaya iten neden şöhretin satacağına olan inançtır. Onlar da kolayca 'şarkıcı' sıfatını kazanırlar.

Tüm yarışmacıların eğlence endüstrisi içindeki görünümleri yarışma sırasında izleyicinin kendilerini görmeye alışkın olduğu görünümlerinde bir değişiklik yapmadan olur.

ABSTRACT

Biri Bizi Gözetliyor is the first observation competition of Turkey. In its first broadcasting people shows it negative reactions. But in a short time they like it and it completes five series. It broadcasts in 23 countries in the world. Its original name is Big Brother. In this competition 15 competitors live 100 days in a house which is observing with cameras in 24 hours, spectators can watch the program on İnternet or on TV.

Same as whole countries also in Turkey the competitors have variety jobs in Entertainment Industry after competition. When they have these jobs they use theri fame that they get on TV. Whatever they do, spectator doesn't think negative about this situation. There are competitors who write book, act in TV series, host, have albums.

Until today five BBG competitors have albums. Three of them interested in music before competition but they hadn't got albums, after the competition they can have an albumeasily. The two others are the men who especially the young girls love. The music companies want to make them albums because they beleive that fame always sells.

İÇİNDEKİLER

BİRİ BİZİ GÖZETLİYOE YARIŞMASI'NDA YARATILAN İMAJIN MÜZİK ENDÜSTRİSİNDE KULLANIMI

YEMİN METNİ	III
TUTANAK	IV
Y.Ö.K. DÖKÜMANTASYON MERKEZİ VERİ FORMU	V
ÖZET	VI
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
EKLER LİSTESİ	IX

GİRİŞ

1.1. GÖZETLEME	1
1.2. BİG BROTHER	3

BİRİNCİ BÖLÜM

2.1. TÜRKİYE'DE GÖZETLEME YARIŞMALARI	7
2.2. BİRİ BİZİ GÖZETLİYOR	8
2.3. BBG VE BİG BROTHER ARASINDAKİ FARKLAR VE BENZERLİKLER	11

İKİNCİ BÖLÜM

MÜZİK ENDÜSTRİSİ VE TELEVİZYON	16
3.1. MÜZİK ENDÜSTRİSİ	20
3.2. İMAJ	24
SONUÇ	35
KAYNAKÇA	38
EKLER	41

EKLER LİSTESİ

Ek 1: BBG Melih ile Görüşme

42

GİRİŞ

1.1. Gözetleme

Bir kişiyi, yeri, durumu gizlice ve/veya dikkatle izlemek olarak tanımlayabileceğimiz gözetlemenin insanın doğasında olduğu söylenir. Anne babasının odasına anahtar deliğinden bakan bir çocuk, kızların soyunma odasını gözetleyen bir erkek, dürbünle başkalarının evlerine bakan insanlar, hatta soyunma odalarına gizli kamera yerleştiren erkekler ve güvenlik kameralarını izleyen görevliler günlük hayatımızdan veya filmlerden aklımızda kalan sahneler. İnsan, yaşamının bir çok anında gözetleme eyleminin içindedir. Gözetlemesek bile gözetleniyoruz. Metroda, alışveriş merkezlerinde hatta uydular sayesinde belki de evimizde. Bir şekilde içinde olduğumuz bu eyleme yönelik olarak insan neden gözetler sorusuna ilk anda verilecek iki cevap büyük olasılıkla güvenlik ve merak olacaktır.

İnsan güvenliği için gözetler. Robins insanların içinde her zaman bir kaos korkusu olduğunu, bu korkuyu yenmek, dokunma duygusu yerine görmeyi (sanal görüntüyü) koymak ve bu görme sırasında da dünyayı istediği gibi görebilmeyi sağlamak için teknolojinin geliştirildiğini, sanal dünyanın gerçek dünyanın yerini almaya başladığını söyler. Korkusunu yenmek için insanın her yeri gözetleme isteğinde olduğunu ve gözetlemenin kendi kültürlerinde sıradan bir şey olduğunu belirtir. Robins'e göre gözetleme teknolojileri uzakta bir yerlere olduğu için korkulan bilinmeyene karşı koruma sağlar (1999:49). Bu nedenle özellikle gelişmiş ülkelerde güvenlik nedeniyle siyasi ve askeri otorite insanları gözler. İngiltere'de kullanılan kapalı devre televizyon kameraları-CCTV (Closed Circuit Television) şehrin her yeri izler. 2003 yılında Londra'da "Gözleyen gözler altında güvendesiniz" yazılı ilanlar otobüslerin üzerinde tüm şehri dolaşır. Küçük bir İngiliz kasabasında Robins'in 'elektronik kartal yuvası' dediği bir kontrol merkezinde her biri dört farklı görüntüyü gösteren 14 monitör var. 40 milyonu aşkın kameranın bulunduğu İngiltere'de saniyelik bir zamanda retina taramasıyla insanları tanıyan *Smart Card* adlı bir buluş da deneme aşamasındadır. Amerika Birleşik Devletleri kendi sınırlarını elektronik

bekçi köpekleri ile korurken yerküre üzerinde de yaklaşık 42 bin farklı hedefi gözetler. Artan terör eylemleri nedeniyle bu projeleri destekleyenlerin yanında özel hayata saldırıldığı ve insan haklarına aykırı olduğu düşüncesiyle bu tip projelere karşı çıkanlar da var.

Orwell ünlü romanı *1984*' de her yere yerleştirilen kameralar ve dinleme cihazları sayesinde insanları kontrol altında tutan devlet figürünü yani *Big Brother*'ı anlatır. Big Brother kendinden gizli hiçbir şey yapılmasına izin vermez, her şeyi bilmek, kontrol altında tutmak ve kendini güvende hissetmek ister. Günümüzde güvenlik kamerası satan bir çok firmanın isminin Big Brother olması bu duruma bağlanabilir.

Gözetleme nedeni olarak saydığımız merak ise her insanın doğasında vardır. Anahtar deliğinden bakmak, dürbünle bakmak gibi eylemler için gözetlemenin yanı sıra röntgencilik, dikizcilik de kullanılır. Bu eylemler genelde cinsellikle birlikte anılır ve ayıplanır. Az da olsa gözetleyen ve gözetlenenin bu eyleme istekli olduğu haller dışında gözetleme gözetlenen için hoş olmayan bir durumdur. Bu durum eğlence amacıyla yapıldığında bile söz konusudur. Örneğin; New York'taki Remote Lounge adlı barda müşteriler joystickle birbirini gözetleyebiliyor. Barın sahibi gözetlenen müşterinin mahremiyet ortadan kalktığı için rahatsız olduğunu ama gözetleyenin de kendini güçlü hissettiğini belirtiyor (National Geographic, 2003/11:71).

Sinemada gözetleme olgusu sıkça işlenir ancak özellikle iki film diğerlerinden ayrılır ve uzun süre gündemde kalır. Annesinin hamileliğinden itibaren hayatı izlenen, bu durumu yetişkinliğinde fark edip kaçmaya çalışan bir adamın hikayesinin anlatıldığı *Truman Show*, tüm hayatının yanında dolaşacak bir kameraman tarafından görüntülenmesini istekle kabul eden ama hayatında özel hiçbir şeyin kalmaması nedeniyle bir çok güzelliği kaybeden bir adamın hikayesinin işlendiği *Ed TV* bu tür filmler içinde en ünlü ve en önemlileridir.

Gözetlemenin televizyon yarışma programında kullanılması ise yaratıcı bir zekanın ürünüdür. Bu yarışmalarda izleyiciye başka birinin hayatını izleme imkanı

sunulur. İçinde öğretici bir yan, yetenek gibi özellikler bulunmayan bu programların izleyiciyi yakaladığı nokta merak duygusudur. Bu programlarda gözetlemenin nedeni aynı olsa da niteliklerinde bazı değişiklikler görülür. Örneğin gözetlenen durumdan rahatsız değildir. Yarışmacılar televizyona çıkmak, meşhur olmak, hayallerine kavuşmak için tüm yaşamlarının 24 saat gözetlenmesine razıdır. Bu tür programlarda gözetleyen ve gözetlenen ikilisine bu olayın yayınlanmasını sağlayan yapımcı firma, yani gözetleten eklenir.

Dünyadaki gözetleme programlarının ilki olmasa da bir insanın günlük hayatının 24 saat boyunca izlenmesi fikrini içeren ilk yarışma *Big Brother*'dir. Henüz kısa bir geçmişi olan, adını Orwell'in 1984'ünden alan yarışma bir fenomen haline gelir. Andrejevic, ünlü Webcam artisti Voog'un kendisi izlenirken söylediği "Big Brother'ı izlediğim aptal bir Cumartesi" cümlesi ile Orwell'in ünlü romanının yeniden formüle edilmesi gerektiğini önerir: Artık Big Brother tek başına, uğursuzca izlemiyor. Bunun yerine milyonlarca insan "Big Brother'ı izliyor" (2001:2).

1.2. Big Brother

1997 yılında Hollandalı yapım şirketi Endomol, yeni bir yarışma programı yapmaya karar verir. Şirket iki saatlik bir beyin fırtınası seansı sonucu yeni bir oyun formatı geliştirerek adını Big Brother koyar (Fogle, 2002:15). Bu programda belli sayıdaki yarışmacı televizyon, telefon, radyo, internet ve saatin olmadığı bir evde hiç dışarı çıkmadan, dış dünyadan kopmuş bir şekilde yaşar. Her hafta yapılan halk oylaması sonucu bir kişinin evden ayrıldığı yarışmada 100 günün sonunda bir kişi büyük ödülü alır. Yarışmacıların evdeki tüm yaşamı 24 saat boyunca kameralarla izlenir, televizyon ve canlı web bağlantısı ile izleyicilere sunulur. Format, Endomol tarafından "biraz sosyal deneyim, biraz gerçek yaşam soap operası¹ ve biraz yarışma" şeklinde sunulur. Şovun yapımcılarına göre Big Brother duyguları yakalayacak, insan davranışlarındaki tartışmalardan esinlenecek ve gizlilik üzerine olan düşüncelere karşı koyacak bir programdır (bigbrother2000.com). Format çok

¹ Pembe dizi, sabun köpüğü, arkası yarım yerine, "bu dizilerin sponsorluğunu yapan şirketlerin temizlik malzemeleri üreten firmalar olması nedeniyle kullanılan *soap opera* adı" (Kula, 2000:23), türün orijinal ismi olması nedeniyle tercih edilmiştir.

beğenilir ve finalinde % 53'lük bir ulusal izleme oranı yakalar. Kısa zamanda Almanya, Amerika, Arjantin, Avusturya, Avustralya, Bahreyn, Belçika, Brezilya, Danimarka, Fransa, Güney Afrika, Hollanda, İngiltere, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Meksika, Polonya, Rusya, Türkiye ve Yunanistan'ın olduğu 23 ülkeye yayılır ve çok tutulur. Hollanda'daki başarıya benzer bir şekilde Fogle'ın Fry'dan aktardığına göre Almanya ve İspanya'da ratingler tavana vurur (2002:17). Big Brother'ın İtalya versiyonu Grand Fratello 'renkli yapısı yanında bir kültürel değer olduğu için' ödül alır.

Big Brother öncesinde televizyon dünyası Reality TV'ye –yani oyuncularını aktör olmayan, “gerçek” insanlar olan ve senaryosu olmayan programlara- alışkındı. Amerika'nın Reality TV ile tanışması bir Amerikan ailesinin günlük hayatını içeren *An American Family* adlı dizi ile olur. Andy Warhol'un da hayranı olduğu –belki de ünlü cümlesini bu diziyeye bakarak söylediği- 1973 yapımı programın fikri, kameraları eve davet ederek “gerçek” insanları göreceli bir yenilikle ünlü hale getirebilmektir. Program PBS'in ratingini artırmaya da MTV'nin *The Real World*'ü için direk esin kaynağı olur ve devamı gelir: *Survivor, Temptation Island, Lost, Eden*”, *Who wants to marry a Multi-Millionaire?* v.b. Andrejevic bu tarz programlara “gerçek yaşam soap operası” der.

Bu tür o kadar çok tutulur ki, Amerika'da yalnızca 2001'de 30 yeni formatlı program yer alır. Türün önemine cevap olarak Academy of Television Arts and Sciences (Emmy ödülleri) Reality TV için iki yeni kategori yaratır: ilki “oyun-şov” ögesini içeren format için ve ikincisi Cops gibi “gerçek” hayattan alınan dramatik olayları göstererek eğlendiren çalışmalar için (Andrejevic, 2001:6).

Televizyon tarihindeki ilk reality şov olmamasına rağmen kendine farklı bir yer edinen Big Brother'ın diğer programlardan ayrılan yönleri ve beğenilme nedenleri şöyle sıralanabilir:

Big Brother sadece gerçekliğin senaryosuz, yönetmensiz ve oyuncusuz versiyonu değil, aynı zamanda edit edilmemiştir. Diğer hiçbir reality şov bunu yapmaz. Bir

anlamda *The Truman Show* ve *Ed TV* filmlerinden önce davranır. Bundan önceki Reality programları senaryosuz çekildiği halde televizyonda kısa bölümler halinde yayınlanmıştır. Big Brother internette 24 saat canlı yayınladığı için diğerlerine göre bu yönüyle üstünlük sağlar ve aynı zamanda bu yönüyle de kontrol edilemezdir. Fogle'ın program için söylediği "...her an her şey olabilir atmosferi çok başarılıydı..." (2002: 31) cümlesi bu durumu açıkça ortaya koyar .

İnsanların davranışlarını, olaylara verdikleri tepkileri izleyebildiğimiz için yarışmayı bir laboratuvar ortamı olarak değerlendirenler var. Andrejevic'in aktardığına göre bir izleyici (Karin), "Big Brother gibi bir şov sadece Reality TV değil bir antropoloji TVdir" der. Yine Andrejevic'in Big Brother chat odasında görüştüğü bir fan, kendisinin ve eşinin yarışmacılara yönelik izleyici tepkilerini (oylama sürecini) genelleyerek Amerikan toplumunun geleceğini önceden görmek için bir fırsat yakaladıklarını söyler (2001: 221).

Big Brother'ın en önemli özelliği internette yayınlanmasıdır. Program bu özelliği sayesinde izleyici ile yayın arasındaki görünmez duvarı yıkar ve onları sahne arkasına davet eder. Onlara her şeyi görme imkanı verir. Bu sayede "Big Brother, MTV nin *The Real World* ve *An American Family* gibi şovlarından gerçek bir adım öne gider" (Andrejevic, 2001:214).

"Pazarlamacı ve reklamcıların –eğlence endüstrisinin gelecekçilerinin- aklında eski izleyici tipinin yerini klavyenin başında , canlı chat odalarında şov hakkında "chat" yaparken, canlı anketleri cevaplarırken ve internette araştırma yaparken televizyon izleyen interaktif seyirci alır" (Andrejevic, 2001:104). Big Brother, gelecekçilerin istediği izleyici tipini yaratır. İngiltere'de 24 saatlik webcast'de kullanıcı sayısı günlük 3 milyona ulaşır. Amerika'da program internette televizyondan daha başarılı olur. Aynı anda 900.000 on-line izleyiciye ulaşır.

Program ratinginin ve reklam gelirlerinin çok olması yanında yapımcılar için avantajlı olan bir diğer nokta da işin mali yönüdür. The New York Times'ın bildirdiğine göre Big Brother'ın bir bölümünün maliyeti 200.000 \$, buna karşılık

Friends gibi başarılı bir dizinin yarım saatlik bölümü 3 milyon \$dır. Big Brother, *Will and Grace* adlı şovdan 600.000 \$ daha ucuzdur (Andrejevic, 2002:179). Senaryoya, senaryo yazarına, oyuncularına para ödemeyen yapımcı firma evin döşemesini de sponsor firmalara yaptırarak bu işi olabilecek en az maliyete çıkarır.

Yarışma, diğer ülkelerde yayımlanmaya başladıkça gözetleme ana unsur olarak kalsa da kimi değişikliklere uğrar. Örneğin: *Survivor* gibi aksiyon oranı yüksek yarışmalara alışan Amerika'da ilk Big Brother çok tutmaz. İkinci seride yapımcılar, program sistemini değiştirerek, sadece oyun sürecini yürütmek değil daha çok dramatik sunum yerleştirmek için yeni kurallar belirler. Yapımcı Michael Logan da programın yeni yapısını över: "Big Brother 2 tam anlamıyla yazılı soap gibi oynandı. Seks ve kaçamak vardı. Güçlü duygular ve hayaller vardı" (aktaran Fogle, 2002:31). Bunun yanında Amerikan Big Brother'ında yarışmacılar kendi sebzelerini yetiştirmek, kendi ekmeklerini pişirmek, ve hayvanlara bakmak zorundadır.

Bahreyn'de İslami Big Brother'ı düzenleyen MBC kanalı yarışmacıların ayrı odalarda kaldığı haremlik-selamlık bir ev düzenler (Ve İnsan... NTV, 25.02.04)

Avusturya'da ise yarışma *Taxi Orange* ismini alır. İsminden de anlaşılacağı gibi fark yarışmacıların taksi ile belirli saatlerde evden çıkıp para kazanmalarıdır. Ancak gözetleme taksinin içinde de devam eder. Yarışmayı Türkiye'ye getiren yapımcı firma Senkron TV fiyatı daha ucuz olan *Taxi Orange*'ı tercih eder ve yarışmaya *Biri Bizi Gözetliyor* adını verir.

BİRİNCİ BÖLÜM

2.1. Türkiye’de Gözetleme Yarışmaları

Türkiye’nin Big Brother ile tanışması Almanya’daki yarışmaya katılan Ebru adında bir Türk’le olur. Ana Haber Bültenleri ile gazetelere yansıyan görüntüler ve bilgiler yoluyla bu yarışmada insanların her şeyi kameralar önünde yaptığını yani onları gözetlediğimizi öğreniriz. Yarışmada oldukça iddialı yarışan Ebru’nun evdeki erkek arkadaşı, onu başka bir yarışmacıyla aldatınca tüm Türkiye taraf olur ve ilgi daha da artar.

Gözetleme yarışmalarının Türkiye’ye gelişi *Biri Bizi Gözetliyor(BBG)* ile olur. Bu program tutunca yine yarışmacıları 24 saat gözetleyen ama sürekli yayınla değil her akşam yayınlanan bir programla gün içinde olanları özetleyen ve asıl amacı asgari ücretle bir ailenin geçinip geçinemeyeceğini test etmek olan *122 Milyon* yarışması yapılır. Yarışmacıların yemek dışında bir harcamaları olmaması nedeniyle amacına ulaşmayan yarışma tamamlanamayan ikinci döneminden sonra tekrarlanmaz.

Yurtdışında da benzerleri olan ancak çok masraflı olan *Kaçak* adlı yarışmada kaçan ve onu yakalamaya çalışan kişiler görüntülenir. TBMM’nden kaçan kişi için dokunulmazlık alınacağı söylentilerinin dolaştığı yarışma, reklamı yapılmasına ve hatta başlamasına rağmen tamamlanmaz.

BBG’den sonra gözetleme yarışmalarının en tutulanı *Ben Evleniyorum* olur. Bu yarışma hala devam etmekte ve *İkinci Bahar* ismiyle dördüncü dönemi yapılmaktadır. Üç damat veya üç gelin adayına uygun eş bulmak amacına dayalı yarışmada kız ve erkek evleri Digiturk’ten yayın yapan *Showroom* kanalında canlı olarak izlenebilir. Belli bir süreden sonra kız ve erkek yarışmacıların bir araya geldiği ve oldukça samimi görüntüler sergilediği yarışmada, izleyicilerin bu görüntülere hoşgörülü davranmasında beş dönem BBG izlemiş olmalarının etkisi olduğunu tahmin etmek zor değil.

Son zamanlarda popüler olan müzik yarışmalarından *Akademi Türkiye*, yarışmacılarının izlenebildiği kendi türü içindeki tek yarışma. Evdeki yaşam *mtv*'den 24 saat yayınlanır. BBG'nin de yapımcısı olan Pelin Akat'ın evde yaşanan bir kavgaya müdahalesi yarışma formatları arasındaki ayrım açısından ilginçtir çünkü beş dönemlik BBG boyunca evde sürekli kavgalar yaşanır ve bunlar kınanmaz aksine günlük programlarda sürekli öne çıkarılır. *Akademi Türkiye*'deki olayın kahramanını ise şu sözlerle uyarır Akat:

“Kabadayıcı hareketlere, kapı yumruklamaya hakkın yok, sinirli hareketler yapamazsın. Bu yarışmanın milyonlarca izleyicisi var, bunları izlemek zorunda değiller. Ben bir yapımcı olarak o görüntüleri göstermek istemiyorum”.

Bu tür programların şimdilik sonuncusu, sorunları olan ve bunları profesyonel yardım sayesinde aşmaya çalışan hanımların kameralarla dolu bir evde yaşadığı, en az gelişmeyi gösterenin evden ayrıldığı *Hayat Yeniden Başlıyor* adlı programdır. Gündüz kuşağında yayınlanan programı sürekli izleme şansı yoktur, her gün birer saatlik bölümler olarak yayınlanır.

Burada Türkiye televizyon yapımcılığı açısından ilginç olabilecek nokta asgari ücretle geçinme yarışması dışındaki tüm programların aynı yapım şirketi, Senkron TV ve aynı yapımcı, Pelin Akat tarafından yapılıyor olmasıdır.

2.2. Biri Bizi Gözetliyor

İlki 2001 yılı Ocak ayında yapılan Biri Bizi Gözetliyor kısa zamanda 5 dönemi tamamlar. Yarışma için birbirini tanımayan 7 kadın ve 8 erkekten oluşan 15 kişi, toplam 40 robot kamera ile 24 saat izlenen bir evde 100 gün geçirirler (beşinci dönemde yarışmacı sayısı 17'ye çıkarılır). Yarışmacılar eve girdiklerinin ikinci haftasından itibaren tek tek elenmeye başlarlar. Hafta içinde izleyicilerin cep telefonlarından gönderdikleri mesajlarla birinci olan yarışmacı, hafta sonu evden gitmesini istediği yarışmacıyı 'görüşme odasında' açıklar. Birinci olan yarışmacının

kendisine en yakın olan diğerk yarışmacıları elemesini önlemek için konan 'evdeki yarışmacı sayısının en yüksek puanı alan 3/1'i barajı oluşturur ve birinci olan yarışmacı barajdan kimseyi eleyemez' kuralı rekabetin sürmesini sağlar. Baraj dışından olan, ismi söylenen yarışmacının evden gitmesi ya da kalması, sırayla görüşme odasına giren diğerk yarışmacılarca oylanır. Eğer kalması yönünde bir karar çıkarsa en düşük puanı alan yarışmacı elenir. 100 gün sonunda ilk üç sırayı alan yarışmacılar para ödülllerinin sahibi olur.

Yarışmacılar 3 yatak odası, mutfakla birleşik büyük bir salon, banyo, giyinme odası, görüşme odası ve etrafı kapalı bir balkondan oluşan evde kalır. Duş kabini ve giyinme odası dışında her yer kameralarla izlenir. Evin bulunduğu stüdyo İstanbul, Maslak'da Oto Sanayi Sitesindeki bir binanın 3. Katında bulunuyor. Evin döşenmesini üstlenen sponsorlar ve yarışmacılara hediyeler gönderen firmalar çeşitli aktivitelerle tanıtımlarını yaptırırlar.²

Televizyon, gazete, kitap ve telefonun yasak olduğu evde yapımcı firma zaman zaman müzik yayını yapar. Müzik yayını özel günlerde ya da geç yatıp geç kalkan yarışmacıları uyandırmak için yapılır. Evde iletişim aracı olarak yapımcı firmanın isteklerini ilettiği bir mesaj kutusu ile taksilerle görüştükleri bir telsiz bulunur.

İlk BBG Show Tv'den yayınlanır. Televizyondan belli saatlerde yayın yapılırken İnternette 5 ayrı kamera ve 2 ayrı program çıkışından 24 saat canlı yayın izleme imkanı bulunur. Daha sonraki 4 dönem Star Tv'den yayınlanır ve internet yayını dışında Star'ın bir diğerk kanalı olan Kanal 6 canlı yayına ayrılır.

Yarışmacılar BBG evine girmeden önce oldukça katı bir sözleşmeye imza atarlar. Bu sözleşme nedeniyle 2 yıl süre ile, yarışma sayesinde gelen şöhretlerini kullandıkları durumlarda kazandıkları paranın % 30'unu Senkron TV'ye ödemek zorundadırlar. Yarışmacıların iki sene sonunda şirket ile karşılıklı sözleşmeyi fesh

² Örneğin; firmanın ürünlerini kullanarak yapılan en güzel yemek yarışması; en güzel desenin basılacağı nevresim takımı yarışması vb. etkinlikler. Yarışmanın iki sene ana sponsoru olan Frosch marka temizlik malzemeleri, Türkiye piyasasına girişini bu yarışma ile yapar. Tanıtımı için tüm yarışmacılara kısa reklam filmleri hazırlatır. Bunun yanında ulusal pazara açılmak isteyen yerel firmalar (İzmir ayakkabı firması Erbil Süel gibi) yarışmacılara defile düzenletir.

etmeleri gerekiyor, o süre geçerse sözleşme bir sene daha uzuyor. Ayrıca yapımcı firmanın istediği tüm organizasyonlarına katılmak zorundadırlar, aksi takdirde 200 bin dolar tazminat ödemek durumunda kalırlar. Sözleşme kuralları arasında, Türk örf ve adetlerine uymak, siyaset, siyasi partiler, din ve Türkiye'nin hassas konuları hakkında konuşmamak, yarışmayı eleştirmemek, fiziksel saldırıda bulunmamak, eve zarar vermemek, izinsiz ilaç kullanmamak, kağıda bir şey yazarak gizlice haberleşmemek, yapımcıların uyarılarına uymak , başka birinin yarışmadan çekilmesi için baskı yapmamak bulunuyor. Sözleşme hakkında konuşmamak da kurallar arasında. Bu nedenle yarışmacılar bu konuda bir şey söyleyemiyor veya kendilerini şöhret yaptığı için yapımcı firmanın her şeye hakkı olduğunu söyleyip konuyu kapatıyorlar. Yapımcı firma kurallara uymayan yarışmacıları diskalifiye edebilir. İsteyen yarışmacı istediği anda yarışmadan ayrılabilir ancak geri dönemez ve hak iddia edemez.

Bu tarz kurallar olmadığı halde yarışmacılar eve girdikten sonra işbölümü yapıp gruplara ayrılırlar. Yemek, temizlik ve taksi görevlerini sıra ile yaparlar. Eve ilk girdiklerinde hep beraber yenen akşam yemekleri bir süre sonra gruplaşmalar nedeniyle farklı zamanlarda yenmeye başlar. Hatta birbirlerinin yaptığı yemekten yememeye kadar gider. Örneğin 4. dönem yarışmacılarından Uğur tek başına yemek yer, yemek ve temizlik işlerine karışmaz. Agresif bir tavır sergileyen ve "Baba Uğur" lakaplı yarışmacı başka bir yarışmacıya fiziksel saldırıda bulunduğu için diskalifiye olur.

İzleyici oyları IVR adı verilen bir sistemde depo edilir ve yapımcı şirkete yollanır. Eski bir BBG yapımcısı ve Star TV çalışanı Bilgehan Öz "...puanlama tümüyle hayaldir...Kimin derecede olacağı önceden belirlenmiştir." şeklinde bir açıklama yapar. Yaptığımız görüşme sırasında Ahmet³ bunu yapabilmek için GSM şirketini çökertmeleri gerektiğini söylese de Telsim'den bir yetkilinin belirttiğine göre depolama işlemi doğru olarak yapılır ama sonrasında bunun üzerinde oynamak çok kolaydır.

³ görüşme yaptığım Senkron TV yönetim kademesinde çalışanlardan biri. İsmi açıklanmasını istemediği için çalışma süresince Ahmet takma ismiyle bahsedilecektir.

BBG'nin resmi internet siteleri birbizigozetliyor.com ve yayınlandığı kanalın sitesinden ulaşılan bbg.startv.com.tr (bbg.shownet.com.tr)'dur. Program yapımcısı şirketin sitesi senkrontv.com'da da bir link bulunur. Bu sitelerde yarışmacı bilgileri, fotoğraflar, her saatte neler olduğunu gösteren kronoloji, canlı yayın linki, forum bulunur. Ayrıca bir çok yarışmacının kendisi ya da hayranları tarafından düzenlenen resmi web siteleri bulunur. İzleyicilerin her konudaki fikirlerini yazdıkları internet sitelerinde BBG büyük yer tutar; gecekusu.com/forum, itiraf.com, sozluk.sourtimes.org (ekşi sözlük), sarikart.com v.b. Yukarıda bahsedilen Bilgehan Öz'ün açıklaması sansursuz.com'da ve Cumhuriyet gazetesinde yayınlanır. BBG ile ilgili haberler gazetelerde ve televizyon programlarında yer alır. İlk BBG sırasında yapımcılar eve ünlü bir konuk Jan Claude Van Damme getirir, bunun ilgiyi arttırmak için yapıldığı iddia edilir. Gerçekten bu haber basında geniş bir yer bulur.

Yarışma ile ilgili, yapılan albümler ve yarışmanın birincileri dışında en çok konuşulan konu Melih-Hülya aşkı olur. Bu konu yarışma sırasında ve sonrasında magazin programlarına, gazetelere, internet sitelerine malzeme olur. Hatta Reha Muhtar bu konu ile ilgili Melih'in ailesi, rakibi Eray'ın ailesi ve Hülya'nın katıldığı bir *Ateş Hattı* düzenler.

Yapımcıların bir BBG yapılırken, ondan önceki BBG yarışmacılarına ekranda görünmeme koşulu getirmesi basında yer alan haberlerin o an yayınlanan BBG'ye yönelik olmasına neden olur. Ancak burada istisnalar Tarık ve Melih'tir.

2.3. BBG ve Big Brother arasındaki farklar ve benzerlikler

Daha önce sözü edildiği gibi format ülkelere gittikçe değişebilir. Türkiye'de yarışmacılar Taksi ile dışarı çıkabilirler. Big Brother'da yarışmacılar her hafta kendilerine verilen para ile ihtiyaçlarını karşılarken Taxi Orange'da taksi görevinden kazandıkları paraları bu iş için kullanırlar.

Andrejevic'in Amerikan Big Brother'ının "ilişki" uzmanı olarak görev yapan Dr. Drew Pinsky ile yaptığı on-line görüşme sırasında doktor, şovdaki haftalık bölümü

hazırlarken diğerk kaynaklar arasında tutuklu psikolojisi literatürüne de danıştığından bahseder. Danimarka'da ise evde kalan yedi kişi ailelerine haftalık ziyaret izni verilmesi isteğıyle dama çıkar ve eylem yaparlar. Türkiye'de taksi görevi sayesinde yarışmacılar evin dışına çıkabilir ve müşteriler ile konuşabilir.

Yarışmalar arasındaki bir diğerk fark cinselliktir. Yunanistan, Almanya, Polonya ve Amerika'da cinsellik nedeniyle program çok tartışılır. AIDS'in çok sık görüldüğü Güney Afrika'da güvenli seks yapmadıkları için yarışmacılar çok eleştirir alır (Ve İnsan... NTV, 25.02.2004). Bu konudaki rahatlığıyla bilinen Fransa'da protestocular bir haftada üç kez Big Brother hakkında cevap vermesi için stüdyoyu basar. Korumalar, bir saldırı sırasında yüzlerce protestocuyu püskürtmek için göz yaşartıcı gaz kullanmak zorunda kalır, bir diğerk zamanda da polis stüdyoyu basmaktan kurtarır (Fogle, 2002 :20). Belçika'da olaylar kontrolden çıkınca yapımcı, yarışmacılardan bir süre seks yapmayarak vakit geçirmelerini ister ve yayını kesmek zorunda kalır.

Türkiye'de ise cinsellik için bir yasak konmasa da "Türk örf ve adetleri" hatırlatılarak yarışmacılardan dikkatli olmaları istenir. İlk BBG'de Melih ile iki çocuk annesi 35 yaşındaki Hülya arasındaki ilişki çok tartışılır. Yan yana yataklarda yatan, birbirlerine sürekli sarılan, masaj yapan ikiliden, yaşının büyük olması, çocuk sahibi olması ve elbetteki Türk insanının bu tür durumlarda kadına olumsuz bakışı nedeniyle Hülya çok eleştirilir.

Fransız Loft Story 2'de eşcinseller yer alır ve bu durum programa olan ilginin artmasına neden olur. Ayrıca Amerika'daki Big Brother'ı Eddie isimindeki bir engelli kazanır. Türkiye'de BBG'ye katılan yarışmacılar toplum standartlarına göre normaldir. Hatta Elif isimindeki tek şişman bayan yarışmacı kiloları nedeniyle eleştirilir. O dönemde evin içindeki kedinin ölüm nedeni olarak Elif'in kedinin üstüne basması gösterilir. Aslında başka bir yarışmacı; Azizcan bu olaydan sorumludur ancak iddiaya göre yapım şirketi sebep olarak Elif'i gösterir. Sonradan olayın doğrusu anlaşılır ancak fazla açıklama yapılmadan konu kapatılır.

Bir diğer önemli fark da İnternet kullanımınıdır. 24 saatlik netten canlı yayın, chat odaları ile Andrejevic'in belirttiği geleceğin izleyicisi Big Brother ile yakalanır. Hollanda, Almanya, Amerika, İngiltere internet kullanıcı sayısında çok yüksek rakamlara ulaşır. Amerika'da haftalar geçtikçe ve Big Brother'ın ne olduğu açığa çıktıkça bir şekilde televizyondan çok nette büyük hit olur. Yapımcılar Web sitesinden alınmış materyalleri şova aktarmaya başlarlar (Andrejevic, 2001:169). Türkiye'de ilk BBG'de internet kullanıcılarından bahsedilir. Showtvnet'in şef editörü Haluk Baylan, turk.internet.com'a, program yayına girdikten sonra, Showtvnet'in ziyaretçi sayısının arttığını belirterek şu bilgileri verir:

Showtvnet.com, ziyaretçi sayısı:

1 046 046 (BBG başlayana kadar Şubat ayının ilk 10 günü ortalaması)

2 153 029 (BBG başladıktan sonraki 15 gün ortalaması)

Yukarıdaki verilerin ait olduğu ilk BBG sırasında Hülya'nın duş kabinine girmeden soyunmaya başladığı ve internetten erkeklerin sürekli bunu izlediği, bu nedenle de Hülya'nın uzun süre elenmediği söylentileri dolaşır. Ancak internet kullanımı olsa da diğer ülkelerdeki gibi yoğun bir kullanımdan söz edilemez. Zaten program Star TV'ye geçtikten sonra Kanal 6'nın canlı yayına ayrılmasıyla netteki yayın yerine televizyon yayını daha ön plana çıkar.

Burada hedeflenen izleyici kitlesi arasında da bir farklılık söz konusudur. Diğer ülkelerde yarışmanın canlı yayını bu sayede yapılır ve böylece bilgisayar kullanan çok geniş bir kitle –özellikle de gençler- hedef seçilir. Ancak Türkiye'de *Görmedikleriniz Duymadıklarınız* adlı stüdyodaki izleyicilerin ve telefonla bağlanan izleyicilerinin fikirlerinin alındığı, elenen yarışmacıların konuk edildiği programın gündüz saatlerinde yapılması ve bu program ile final gecesinde stüdyoda izleyicilerin çoğunluğunu bayanların oluşturması seçilen hedef kitlenin bu grup olduğu izlenimini uyandırır. Türkiye'de 5 dönemde de erkek yarışmacıların birinci seçilmesi hatta son üçe kalan yarışmacılar içinde de erkeklerin çoğunlukta olması da bu durumu destekler niteliktedir.

Birbirini tanımayan 15 kişinin aynı evde kalması, bir amaç için yarışması ve kendini göstermek istemesi ve elbette evde her şeyin yasak olması nedeniyle hiç bir faaliyetle uğraşmamaları kavgaların çok olmasına neden olur. Kavga eden, birbirinin hakkında konuşan, agresif davranışlarda bulunan hatta fiziksel saldırıda bulunan yarışmacılar (Uğur, Kaan gibi) BBG evinde çok sık görülür. Yapımcılar içinde psikologlar olduğu söylene de yarışmacıların agresif tutumları hep tartışma konusu olur. Bilgehan Öz'ün söylediğine göre yarışmacıları seçen ekipte psikologlar bulunmaktadır. Eve kabul edilen yarışmacılardan en az birkaç tanesinin psikolojisinin bozuk olmasına dikkat edilir. Psikopat yapılı, depresyonda vs olanlar özellikle eve kabul edilir. (Örnek; 1. Yarışma Eray, 2. Yarışma Edi, 3. Yarışma Gaye). Buna benzer durumlar diğer ülkelerdeki yarışmalarda da görülür. İngiltere'de "Nasty Nick" lakaplı Nicholas Bateman kötü davranışları nedeniyle yarışmadan diskalifiye edilir (Fogle, 2002:17). Türkiye'de de diğer yarışmacıları rahatsız eden Uğur diskalifiye edilir. Yapımcılar bu tarz davranışlarda bulunan yarışmacıları diskalifiye edince aksiyon eksikliği nedeniyle programdan sıkılanlar da olur. Eski bir izleyici durumdan hoşnutsuzluğunu şöyle dile getirir:

"izlemeye başladım, Big Brother ilgi çekici, heyecan vericiydi, şimdi bütün 'SORUN ÇIKARANLAR' gitti, şov 'BÜYÜK VE SIKICI... ALTERNATİF YARATIN veya ŞOV KAÇMADAN ONLARI DURDURUN" (bigbrother200.com).

Yine Amerika'da Cassandra adlı yarışmacı dürüst olmayan davranışları nedeniyle yapımcılar tarafından kırmızı odaya (görüşme odasına) çağrılır ve ardından evden ayrılma kararı alır. Buna benzer bir durum Türkiye'de de yaşanır. Psikolog olduğunu iddia eden ve evde sürekli arkadaşlarına çözüm önerileri üreten Murat'ın okulu bitirmediği yarışma sırasında dile getirilse de bu konuda yapımcılar tarafından hiçbir şey yapılmaz. Yarışmadan elendikten sonra Murat bu iddianın doğru olduğunu söyler.

Amerika'da 43 yaşındaki yarışmacı George'un eşi ve kasabasında bir radyo istasyonu George'un elenmemesi için insanlara bedava telefon sağlarlar. Aynı zamanda George'un kameralar aracılığıyla eşine gizli haberler gönderdiği anlaşılır. Bu durum ortaya çıkınca George elenir. Türkiye'de benzer bir durum Melih için söz

İKİNCİ BÖLÜM

TELEVİZYON ve MÜZİK ENDÜSTRİSİ

Televizyon eğlence endüstrisi içindeki bir çok sektörle ortak çalışır. Reklam, film, dizi, müzik... Bunları birbirinden apayrı düşünmek neredeyse imkansızdır. Birbirlerinin içine geçmiş gibidirler. Müzik endüstrisini anlatan filmler, şarkıcı oyuncular, reklam filmlerinde oynayan dizi oyuncuları vb. Dolayısıyla bu sektörlerden birine adım atan kişinin diğer alanlarda da kendini göstermesi daha kolaydır ve günümüzde yadırganmayan hatta beklenen bir olaydır. Popüler pek çok kişinin artık hem albümü, hem televizyon dizisi, hem filmi hatta kitabı var. Burada sihirli değnek televizyondur. Televizyonun işleyiş sistemi bu duruma yardımcı olur. Sistem, bir şekilde televizyonda görünen insanı magazin programlarına, talk-show'lara hatta ana haber bültenlerine taşıyarak daha da meşhur eder.

BBG gibi bir yarışma insana hiçbir şey yapmadan 100 gün boyunca ekranda görünme, tanınma imkanı sağlar. Andrejevic Big Brother için şunları söyler: “ Big Brother gibi bir şov herkesin bir televizyon ünlüsü olabileceği şeklindeki gerçekliğin sahte vaadini sunar” (2001:188). Yukarıda saydığımız sektörler içindeki geçişin kolay olması nedeniyle de yarışmacıların bir çoğu programdan ayrıldıktan sonra eğlence endüstrisinde yer almak ister ve bunu başarır. Yarışmacıların bu eve girme nedenleri büyük ödülü kazanma ve eğlenmenin yanında ünlü olmaktır.

“Onlar pazarlanabilir eğlence yaratmak, para ödülü için yarışmak ve kendilerini göstererek “endüstride” bir kariyer edinmek için gözetleniyorlar” (Andrejevic, 2001:231).

Yapımcı Ross'un “ ...şovu kazanıp kazanmamayı göz önünde tutarak, sadece kendini göstermek “gerçek” insanın çok zor girebildiği krallığa girişi sağlayabilirdi” cümlesindeki “kendini göstermek” yarışmacıların hiçbir zaman göz ardı etmedikleri bir durumdur. Amerika'da Jamie adlı yarışmacı “biliyorum çok zor bir endüstri ama

konusu olur. Cep telefonu kontörü satan bir akrabasının insanlara oy vermeleri için ücretsiz kontör dağıttığı iddia edilir.

Tüm dünyada yarışmacılar için yapılan çok abartılı davranışlara rastlamak mümkündür. Örneğin: Teksas'da bir kasaba Big Brother yarışmasında George'u destekler (Rockford, Illinois'de yaşamasına rağmen) ve Teksas usulü lise bandolarıyla ve amigo kızlarla dolu bir "George günü" kutlaması yapar. Amerikan CBS kanalı yarışmacıların ailelerini ziyaret eder. Yerel barlar kendi kasabalarından olan yarışmacıları desteklemek için partiler düzenler.

Türkiye'de, kendi deyimleriyle BBG "karakterlerin yarıştığı" bir yarışma olduğu için seyirciler kendilerine yakın gördükleri karakteri sonuna kadar desteklerler. *Görmedikleriniz Duymadıklarınız* programına destekledikleri yarışmacının posterleri, pankartlar ile katılır, stadyumlarda görmeye alışkın olduğumuz biçimde tezahüratlar yaparlar. Ahmet'in söylediğine göre stüdyodakinden daha kalabalık bir grup dışarıda kalır. Ayrıca taksi çıkış saatlerinde binanın önü çok kalabalık olur. Yapımcıların taksiyi başka kapıdan çıkardıkları hatta polis çağırdıkları zaman olur. Bu stadyumu andıran görüntüler içinde seyyar satıcılar da yerini alır. Hatta halkoyunları ekibinin gösteri yaptığı bile görülür.

Yarışmanın yayınlandığı tüm ülkelerdeki ortak noktası ise, sıradan insanları, "gerçek" insanları ünlü yapması ve yakalanan bu ün sayesinde eğlence endüstrisi içinde yarışmacıların bir yer edinmesini sağlamasıdır.

televizyon ve film için her şeyi yapmaya açığım... sahip olduğum her şeyi vermeyi planlıyorum” der.

Jamie gibi Türkiye’de de bu yarışmaya büyük ödülü kazanmaktan çok endüstri içindeki hayallerine kavuşmak için girenler bulunur. Dilek’in “medyaya adım atmak istiyorum. Medya için ortam sağlamak. Televizyon programı yapmak istiyordum, amacıma yavaş yavaş ilerliyorum” (Tandoğan v.d, 2001:12) sözleri , İdil’in “BBG’ye yarışmak için değil ideallerime ulaşmak için girdim” demesi, Tarık ve Hacer’in bu yarışmaya albüm yapmak için girdiklerini her fırsatta söylemeleri, Gaye’nin bir gazeteci olduğunu ve bu alanda daha da ilerlemek istediğini söylemesi bu durumu gösterir.

Yarışmacıların bu isteklerinde başarılı olacağından hem kendileri hem de izleyenler emindir. Andrejevic’in belirttiğine göre Amerika’da yarışmacılar aralarından kim *Seventeen* dergisinin kapağında yer alacak, kim filmlerde ve diğer TV şovlarında yer alacak diye tahmin yapar, bu bildik bir tekrar haline gelir. Big Brother bittikten sonra yarışmacıların yarısı Los Angeles’a taşınır (2001:212). NTV Londra temsilcisinin İngiltere’deki Big Brother için şu yorumu yapar: “Tabi ki, yeni yaşamı eskisinden çok farklı olacak. Hayli “bakılır” bir yüzü ve fiziği olan Kate, mülakatlarla başlayıp reklam kampanyaları ve poster-kapak çekimleri ile boğulacak. “Talk show” ya da “breakfast show” tarzı program sunuculuğu, ya da film yıldızlığı önerileri ile milyonlarca sterline ulaşabilecek bir servet yolu kendisine açılmış olacak” (NTVMSNBC.com)

Böyle düşüncelerinde elbette dünyadaki bir çok yarışmacının endüstride yaptıkları işler etkili olur:

Amerika’da yarışma birincisi Eddie Mc Gee kendine ait bir oyun programı sunmak için davet edilir. Karen bir kablo TV kanalında yemek programı sunmak için kontrat imzalar. Bir diğer yarışmacı ise lokanta açar. Avustralya’da bir yarışmacı *Neighbours* dizisinde rol alır. İsrail’deki yarışmanın birincisi Hourı’nin ödülü bir Televizyon programıdır. Danimarka ve Almanya’da birer yarışmacı albüm çıkarır ve Danimarkalı yarışmacı 25 hafta listelerde kalır. Avusturya Taxi oOange yarışmacısı

Sladan Windisch bir albüm çıkarır. Fransa'da Loft Story I'in birincisi Loana yarışma sırasında düzgün fiziği ve iri göğüsleriyle özellikle erkeklerin beğenisini kazanır. Yarışma sonrasında hayat hikayesini anlatan bir kitap yazar ve bir albüm çıkarır. İyi şarkı söyleyemeyen ve dans edemeyen birine göre oldukça başarılı olur.

Sun Newspaper Online sitesinde İngiliz Big Brother'ı bittikten sonra yarışmacıların ne kadar para kazandıkları ile ilgili bir haber yapılır. Buna göre: "Nasty" Nick Bateman, Brian Dowling, Kate Lawer, Anna Nolan, Helan Adams Craig Phillips, Alex Sibley, Cameron Stout, Paul Ferguson televizyon ve dergilerden £120.000 ile £418,000 arasında para kazanırlar ve yeni anlaşmalara imza atarlar. En büyük parayı aynı zamanda Big Brother birincisi de olan Jade Goody kazanır. Dergi ve gazete anlaşmaları, bir çok televizyon programı, çok satan bir fitness videosu, klüp açılışları ve diğer tanıtımlardan £1 milyon kazanır, hala çok popülerdir.

Türkiye'de ilk BBG'nin tüm yarışmacıları program sona erdikten sonra aynı yapımcı şirketinin yaptığı bir sit-com'da oynar ancak bu program çok kısa sürer. Ayrıca yarışmacılar pek çok talk-show ve yarışma programına konuk olarak katılırlar. BBG yarışmacılarına yarışma sonrası "yaptırılan" işlerin çeşitliliği imaj açısından net bir göstergedir:

Ali: Yarışmaya girmeden İzmir'de Sports International'da çalışan yarışmacı, yarışma sonrasında Show TV'de sabahları hanımlara yönelik aerobik programı hazırlar. Aynı zamanda halen *Number One TV*'de iki ayrı program sunmaktadır. İki kişi ile birlikte sunduğu *Sony Ericsson Life* adlı programda daha çok spor ile ilgili siteler hakkında haberler verir. Bir diğer programda ise VJ'lik yapar.

Belma: Orada Neler Oluyor (ONO) yarışması⁴ sonunda hayaline kavuşur ve bir komedi programı sunmaya başlar. Ancak başarılı olmayan program kısa zamanda yayından kaldırılır.

⁴ Bitmiş olan iki BBG'nin en popüler isimlerinin bir araya getirilerek yapılan yarışma. Biri, ilk ve ikinci BBG'cileri bir araya getiren Ilgaz Dağlarındaki kışlık ONO ve diğeri üçüncü ve dördüncü dönem BBG'cileri bir araya getiren yazlık ONO.

Berra: Almancası çok iyi olan yarışmacı, ilk BBG sırasında Avusturya'nın Taxi Orange programı ile kurulan canlı bağlantıda tercüman olarak görev yapar. İkinci BBG sonrasında Ilgaz dağlarındaki ONO'da sunuculuk yapar.

Cüneyt: Elendikten sonra ve daha sonraki BBG yarışmalarında izleyicilerin maillerini okuyan ve müzik kanallarına VJ'lik yapan Cüneyt, yakın bir zamanda programlarında okuduğu şiirlerin yer aldığı bir kitap da çıkarır. Cüneyt Digiturk'ten yayın yapan reklam kanalı Showroom'da halen İdil'le birlikte tanıtım yapmaktadır.

Edi: Yarışma sırasında Fenerbahçe sevgisinin her fırsatta vurgulayan, zamanın başkanından imzalı bir forma alan ikinci BBG'nin birincisi Edi Habertürk'de bir futbol programı yapar. Halen Tercüman gazetesinde spor haberleri yazmaktadır.

Gaye: Evde her fırsatta bir gazeteci olduğunu belirten Gaye Tatlıses TV'de bir haber programı sunmaktadır.

İpek: Yazlık ONO'nun birincisi olan İpek TGRT'de bir magazin programı sunmaktadır. İpek, Cem Yılmaz'ın GORA filminde de rol alır.

İdil: Bir müzik kanalında VJ olarak çalışır. Ayrıca Digiturk'ten yayın yapan reklam kanalı Showroom'da halen Cüneyt'le birlikte tanıtım yapmaktadır.

Kaan: Üçüncü BBG'nin birincisi Kaan, Özlem Yıldız'la birlikte sabah programı sunar. Uzun süre bu işe devam eden yarışmacı şu anda çeşitli organizasyonlarda tercüman olarak çalışmaktadır.

Sinan: Burcu Gündeş'in *Alimallah* adlı şarkısının klibinde dans eder.

İlk BBG'den sonra Murat, Hülya ve Esra *Sultan* adlı dizide, Eray ve Melih ise Banu Alkan'lı *Tuzu Kurular* adlı dizide oynar ancak iki dizi de uzun ömürlü olmaz. Murat ayrıca Bingo Yumuşatıcı reklam filminde oynar.

single'ların toplamından fazla, 1 milyondan fazla satar. Young'ın başarısı *Pop Idol* isimli, titizlikle hazırlanmış bir yetenek yarışması olan, izleyicilerin oylarına dayanan Young'ın kazandığı bir televizyon programına dayanır. Young ve *Pop Idol* finalisti Gareth Gates 2001'de İngiltere'de aynı anda albüm ve single listelerinde çıkışlarında zirvede yer alan ilk grup *Hear'say* den beri Britanya'da en büyük pop fenomeni olur. *Hear'say* daha önceki televizyon yetenek şovu *Popstars*da yer alır (Frith, 2002). Aynı şekilde Türkiye'de ilk Popstar'da yarışmacıların birer şarkı söylediği albümü çıkaran Ercan Saatçi satışların çok iyi gittiğini her fırsatta dile getirir. Popstar birincisi Abidin'in albümünün satış rakamlarıyla ilgili henüz kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte iyi olmadığı söylenir.

Müzik endüstrisi denince genelde akıllara sadece albümler ve şarkıcılar (ya da gruplar) gelir. Oysa müzik endüstrisi, kayıt şirketleri, perakende satış sektörü, çeşitli formatlarda yapım ve satış kayıtları; müzik basını; müzik enstrümanları, ses kaydı ve reproduksiyon teknolojisini içeren müzik donanımı; ticari eşyalar (posterler, t-shirtler v.b.); haklar, koleksiyon ve lisans acentelerini, müzik videolarını içeren kocaman bir bütündür. Endüstrinin çok büyük önemdeki öğelerinden biri de şirketlerdir. Şirketlerin amacı para kazanmaktır. Müzik gibi bir sanat dalını kullandığı için iyi niyetle yapılan işin sanat olduğunu veya sanat için yapıldığını düşünürüz ama Frith'in bir yayıncıdan aktardığı gibi amaç "para yapmaktır, sanat değil" (1998: 105). Bu konudaki göstergelerden biri istediği müziği yapamayınca bir süre sonra kendi şirketini kuran müzisyenlerdir (elbette bunu daha çok para kazanmak için yapanların varlığını da yadsımamak gerekir). Demir Demirkan bu konuyla ilgili şunları söyler: "...Rock müziğin satmayacağını düşünüyor. Daha az gitar çalsan diyorlar. Ben de kendi şirketimi kurdum." (Başka Yerde Yok, 19.04.04). Öncelikli amacı para kazanmak olmayan bağımsız şirketlerden, Kalan Müzik gibi, az da olsa söz edilebilir. Şirketler albüm yapacakları insanları para kazanma amaçlarını gerçekleştirecek şekilde seçerler, müzik çoğu zaman önemli değildir. Bu durum sadece Türkiye için değil tüm dünyada geçerlidir.

"Prodüksiyonun kaçınılmaz kriteri ile bulunduğu sürece Kanada ve Avustralya'daki müzik sound'unun nasıl olduğu önemli değil. Kültürel endüstri politikası müziğin anlamlı değerine ilgi göstermez, sadece ekonomik potansiyeline... Bir Sovyet devlet

Melih’le yaşadığı aşk ve banyoya girmeden soyunmasıyla uzun süre gündemde kalan ve çok eleştirilen “Akmerkez Hülya” BBG’den sonra aynı yapımcının düzenlediği *Dokun Bana* yarışmasına katılır. Çalkantılı, intiharlarla dolu hayatını *Her Şeye Rağmen* adlı kitabında anlatır. Bu kitabı çıkarma nedenlerinden biri de Melih’le yaşadığı ilişkide belirtildiği gibi haksız olmadığını anlatmaktır. Evdeki olumsuz ve saldırgan tavırları nedeniyle diskalifiye olan Uğur ve Edebiyat öğretmeni olan Umur birer şiir kitabı çıkarır.

BBG yarışmasından ayrıldıktan sonra beş yarışmacı, Tarık, Demircan, Melih, Hacer ve Azizcan ise Müzik Endüstrisi içinde kendine yer bulur ve albüm çalışması yapar.

3.1. Müzik Endüstrisi

Televizyon ve müzik arasında çok sıkı ama ilginç bir ilişki vardır. İkisi de birbirinin içinde bulunur ancak Frith’in belirttiği gibi müziksiz televizyon programı izlemek çok nadirdir ama aynı şekilde gerçekten müzik hakkında bir program izlemek de çok nadirdir. Müzik televizyonun programlanmasında merkezi rolde değildir. Televizyon izleyicisi müzik izleyicisi olarak düşünülmez. Direk müziği ilgilendiren bir program yapılsa da amaç öncelikle müzik değil televizyondur (2002). Örneğin *Popstar* benzeri yarışmalar ne kadar müzik yarışması olsa ve yarışmayı kazanan bir albüm yapılacak olsa da öncelikle bir televizyon programıdır. Bu tarz yarışmaların ismi ve amacı pop olmasına rağmen arabesk, fantezi, türkü gibi başka türlerde şarkıların da söylenmesini eleştirenlere verilen cevap “bu öncelikle bir televizyon programı, herkese hitap edecek türde şeyler yapmalıyız olur (Ahmet Özden-Popstar programı: 10.05.2004).

Televizyonun Müzik Endüstrisine sağladığı yararların en bilineni video kliplerdir. İmaj konusunda ele alınacağı gibi müzik videoları albüm ve imaj satar. Bunun yanı sıra bir diğer yararı da müzik yarışmalarıdır. Yarışmanın yapıldığı ülkelerde piyasaya canlılık getirdiği belirtilir. Örneğin “Britanya’da Will Young’ın *Everygreen/Anything* adlı single’ı piyasaya çıktığı anda en iyi satan single olur. İlk haftada diğer bütün

memurunun söylediği gibi (Yeni Dünya Müziği için Sovyet müzisyenleri Glasgow'a getirmek için görüşüyordu) "rock, punk, reggae, heavy metal, jazz var. Sadece ne tip bir grup istediğiniz söyleyin." (Frith'den aktaran Kruse, 1998:191).

Şirketlerin albüm yaptıkları isimleri kabaca iki gruba ayırabiliriz: İlki ismini duyurmuş olan, daha önce yaptığı albümlerle belli bir dinleyici kitlesine ulaşmış şarkıcılar ve gruplar. Bu kategoride Sezen Aksu, Kayahan, Nilüfer gibi herkesçe tanınan ve para kazandırma ihtimali çok yüksek –veya kesin- olan Türkiye'nin yıldızı olmuş isimleri ve bunun yanında Nil Karaibrahimgil, Gülşen gibi yeni parlayan, bu piyasadaki kalıcılıkları henüz belli olmayan ancak şimdilik ilgi toplayıp, para kazandırabilecek isimler sayılabilir. İkinci kategoride ise henüz ilk albümlerini çıkaracak isimler bulunur. Şirketler için burada büyük bir risk vardır. Hesaplamalara göre Amerika'da bir single albüm satmak veya bir star ortaya çıkarmak yarım milyon dolar, Britanya'da ise sıradan bir pop promosyonu bile yarım milyon pound civarında tutuyor (Frith., 1988:95). Bu büyük harcama içine albümü yapacak kişi beste yapamıyorsa satın alınan şarkılar⁵, albümde çalacak müzisyenler, stüdyo kirası, aranjör, albüm kaydı, pazarlama, dağıtım, yıldız adayına yapılacak imaj, klip (yönetmen, mekan, kamera, set ekibi, oyuncular v.b.), promosyon (imza günleri, posterler, fotoğraf çekimleri v.b.) girer. Bir şarkının arkasında bile harcanan çok büyük paralar var. Bu yüzden doğal olarak şirketler yapılacak işin her noktasını planlayıp ona bir proje gözüyle bakmakta ve yaptıkları harcamayı karşılayabilecek isimler aramakta.

Ünlü İngiliz grup Spice Girls üzerine çalışma yapan Leach şunları söyler: "Spice Girls elemanları enstrüman çalmadı ama bunun yerine şarkı söylediler ve dans ettiler. Hiçbiri şarkı veya dans konusunda uzman olmasa da (onlar bütün olarak yetenekleri ve kişilikleri için seçildiler) iyi koreografilerlendirildiler ve iyi üretilip, hazırlandılar. Kısaca onlar inkar edilemez şekilde ticari bir ürün. Eleştirmenleri onların müzikal güvenilirlik (şarkı söyleyemiyorlar) eksikliği ve genel olarak yetenek (rol yapamıyorlar, azıcık dans edebiliyorlar) eksikliklerini eleştirdi ve böylece onlar bir

⁵ Geçtiğimiz yıllarda Hülya Avşar ve Kayahan arasında yaşanan beste "krizi" sırasında karşılıklı söylenen sözlerden bir beste fiyatının binlerce dolarla ifade edildiği biliniyor.

forma sokuldu. Samimiyetsiz, feminist “Girl power⁶” mesajları yüzünden suçlandılar. Erkek şarkı yazarları ve erkek bir menajer ile çalışırken nasıl gerçekten kendi kadınlıkları olabilirler diye basın tarafından kusur bulundu. Ya eğer girl Power kendi başına dürüst olmayan ticari bir strateji ise.” (2001). Girl Power artık dağıldı ve her biri solo kariyeriyle piyasada. Spice Girls’ün başarısı üzerine Türkiye’de benzer bir grup kurulur. Ünlü aranjör Özkan Turgay önderliğinde gazeteye verilen ilanla seçilen kızlardan kurulan Ventüs grubu, süslü imajlarına rağmen müzikal yetersizlik ve belki de feminen bir tutum sergilemediklerinden tek şarkılık grup olarak kalırlar.

Türkiye’de, Eurovision ülke elemesinde birinciliği kura ile Semiha Yankı’ya bırakan *Cici Kızlar*, son derece başarılı olan ancak dağılan *Volvox* grubu ve başarısız Yonca Evcimik Projesi *Çıtır Kızlardan* başka kadın vokal gruplarının olmayışı elbette yapımcıların bu yönde girişimde bulunmalarına neden olur. Türkstar yarışmasında jürinin bir araya getirdiği dört kızdan oluşan *Melekler* grubuna, her fırsatta “her birinizin ayrı erkek hayranları olacak, çok sevineceksiniz” diyen İbrahim Tatlıses’in albüm yapmak istemesi de bu eksikliği paraya dönüştürmek için bir fırsat olarak gördüğünün kanıtı olabilir.

Albüm için yapılan harcamaları karşılamak ve elbette ki para kazanmak için dinleyiciler/izleyiciler yıldız adayını sevmeli ve onun albümünü satın almalıdır. Bunun için de yıldız adayının sürekli insanların karşısına, televizyona çıkarak akıllarda yer etmesi ve satın alınırılığı sağlanmalı veya arttırılmalıdır. Promosyon dönemi denen bu süreç yeni değil. Amerika’da henüz 1930larda “Decca reklama ve promosyona yapılan yatırımın satışları arttırdığını fark eden şirket olur...bir pazarlama mantığı geliştirir: Büyük miktarlarda satış yapabilmek için hiçbir promosyon harcamasından kaçınılmamasını öngörüyordu bu mantık” (Frith,2000:82). Aradan geçen yıllar Decca’nın mantığının doğruluğunu kanıtlar. Devir “promosyon devridir” artık.

⁶ Girl Power, Boy Power: genç kız ya da erkeklerin oluşturdukları gruplara verilen ad. Seslendirme ustalığından çok güzel ve yakışıklı olma ana ölçüt.

Albümü çıkacak kişinin her türde televizyon programına, radyo programlarına katıldığı, gazete ve magazinlerde albümüyle ilgili olmasa da her konudaki fikirlerini açıkladığı, yani izleyicinin karşısında çıktığı bu promosyon döneminde albümlerin paketlenmesi gibi yıldız adayları da paketlenir. Son yıllarda bir sektör haline gelen paketleme işine “imaj” denir. Yıldız adaylarına imaj yaratılır, bu işi yapan kişiler ise imaj danışmanı veya imaj maker olarak adlandırılır.

3.2. İmaj

İletişim araçlarından yansıyan kısa, hızlı, kurgulanmış görüntüler arasında birey akılda kalabilmek için ‘farklı’ olmalıdır, bu noktada imaj devreye girer. Bir ürünü tüketicinin tüketmesi için onu fark etmesi, beğenmesi ve onun kendi tercihlerine uygun olduğunu düşünmesi gerekir. Bu formül sadece müziğe değil her alana uygulanabilir. Örneğin “siyasetçi bir üründür, seçmen müşteridir” (Yıldız, 2002:15). Yıldız’ın da belirttiği gibi imaj otomobil, şarap veya parfümleri sattırabiliyorsa, siyasetçileri -ve şarkıcıları da- sattırır. Ürün ile lider ya da star arasında bir fark yoktur. Sinema yıldızı Johnny Depp’in “maalesef ben bir ürünüm” sözleri gerçeği dile getirmektedir (2002:16). İmajın Türkçe karşılığı ve tanımı konusunda birliktelik sağlanmamış ve dilimize farklı şekillerde yerleşmiştir. Az da olsa imajın tam karşılığı olarak imge sözcüğünü kullananlar vardır. Türkoğlu imaj için “bir kişi veya nesnenin görüntüsel/resimsel benzeridir; zihinsel, sözel, algısal, optik, grafik imajlardan söz ederiz” der (Robins,1999:21 çevirenin notu).

İnsanlar genelde karşı tarafın olumlu bulduğu yani onayladığı bir imaja sahip olmak isterler. Yani karşı tarafın bizi nasıl algıladığı önemlidir. Bu noktada Sampson kişisel ve öz imaj kavramlarını kullanır. Kişisel imaj öz imaj, algılanan imaj ve istenen imaj belirleyen iç ve dış faktörlerin birleşimidir. Kişisel imajın bileşenleri şöyledir:

<u>Görünüş</u>	<u>Ün</u>	<u>Beden Dili</u>
Fiziksel Özellikler	Göze çarparlık	Tavırlar
Giysiler	İlerleme	Poz
Düztün giyim	Çizgi	Jestler
	Deneyim	Kullanılan alan
	Vasıflar	Seçilen Konum

<u>Duruş</u>	<u>İletişim Tarzı</u>
Karizma	Konuşma tarzı
Özgüven	Yazma tarzı
Kendine inanma	Dinleme tarzı
Özsaygı	Düşünme tarzı
	Sunma tarzı (aktaran Yıldız, 2002:23)

Bu tabloya göre görünüş, beş kategoriden biridir. Yani imaj görüntüden fazlasıdır. Ancak konu eğlence endüstrisi olduğu zaman imaj için tam da Yıldız'ın kesinlikle "kaset ve CD satışlarını arttırmak ya da benzerleri arasında farklı olarak anımsanmak için saç, giyim ve tavırda yaptığı değişiklik" değildir (2002:21) dediği tanım akla gelir ve bu endüstrinin içinde olan kişilerin kullandığı anlam da budur. Saç şekillerini ve giyim tarzlarını değiştirdiklerinde "yeni imaj" yaptıklarını söylerler.

Solmaz "insanın bir tane imajı olur. O da davranışlarından dansına, konuşmasına, şarkı söyleyişine bir bütün olarak tasarlanır...İmaj yapımı işleri Türkiye'de henüz kaba inşaat safhasında olduğu için starların tek bir imajı yok" der (1996:44). Oysa Barış Manço gibi her zaman aynı imajla hatırladığımız isimler yanında Tarkan gibi sürekli değişiklik yapanlar da bulunur. Solmaz'ın iddia ettiği gibi sadece Türkiye için geçerli değildir bu durum. Örneğin Fuchs makalesinde Madonna, Michael Jackson ve Prince'ın değişen imajlarından bahseder.

İnsanın kendisini işaretlerle, sembollerle ifade etmeye başladığı günden bu yana imaj yaratma çabası hep vardır; ancak önceleri imajı yaratan ve kullanan

arasında bir ilişki yoktu. İmaj bugün artık kendiliğinden oluşmuyor (Yazıcı, 1997:47). Artık eğlence endüstrisi içindeki bir kişiyi daha izlenir kılmak için profesyonel imaj danışmanları kullanılıyor. Danışmanlar üzerinde çalışacakları kişiye en çok yakışacak saç şekli, makyaj, aksesuar, kıyafet, dans ve tavrı bulur. İmajı belirleyen yapımcı ve danışmandır. Cyrus'un makalesinde belirttiği gibi "Bu imajlar stüdyo kontrolünde mi? Cevap kulak çınlatıcı bir evet, imajlar için stüdyonun kendi pazarlama bölümüne danışılmıştır. İmajın seçimi yönetime düşer, şarkıcıya değil. Ve baştan aşağı grubun görünüşünün performans başarısı kadar önemli olduğu görülür" (2003). Bu konuda Şahin Özer'in "ışık görüyorum ve onları nasıl sunacağımı biliyorum" sözleri de Cyrus'u doğrular (Show Gecesi,16.01.2004).

Müzik endüstrisinde görmeye alışkın olduğumuz durum, bir ürünle sektöre dahil olan kişiye imaj yaratılması yönündedir. Albüm çıkaracak yeni bir şarkıcıya veya yeni bir albüm çıkaracak tanınmış bir şarkıcıya bir imaj yaratılır. Bu, izleyenlerin dikkatini yeni imaj sayesinde çekerek albümün daha fazla satılır hale gelmesini sağlayacak bir çalışmadır.

İlk klibinde sürekli koşması nedeniyle 'koşan adam' olarak tanınan Mirkelam farklı favorileriyle de ilgi çekmişti. Mirkelam'ın imajını yaratan 12 yıllık stilist olan Serra D'autry bu işin bir proje olduğunu ve Mirkelam'ı "ambalajladığını" söyler. İlk tanıştıklarında isminden çok soyadını ilgi çekici bulur ve "Mirkelam Projesi"ne bu şekilde başlar. D'autry, Mirkelam'ın imajını yaratmadan önce aylarca yanında kalır, yaşamını, kişiliğini, müziğini, yapmak istediklerini inceler. İki ay genel görünüm ve sahne hareketleri üzerine çalışılır. Bir seks sembolü değil, bir İstanbul beyefendisi görünümü için uğraşılır ve meşhur favorileri bu sebeple yapılır. D'autry'nin deyişiyle "biraz Ayhan Işık biraz Freddy Mercury'i andıran bir imaj" yaratılır (Tunca, 1995:49-50). Yıldız'ın belirttiği gibi "imajın oluşturulmasında süreklilik, tutarlılık ve örgütlülük kavramlarının önemli bir yeri olduğu unutulmamalıdır. Her üç kavram da imajın oluşturulmasının ya da istenmeyen imajın değiştirilmesinin anlık, rastlantısal tavır ve kararlarla değil, planlı ve uzun dönemli çalışmalarla gerçekleştirilebileceği anlamını taşır" (2002: 41). Mirkelam da planlı, üzerinde uzun süre çalışılan bir projedir.

İmaj denince müzik videolarından da söz etmek gerekir. “Müzik videosu popüler müzik alanında varlık gösteren müzisyenin en geniş izler kitleye ulaşmasını sağlayan araçtır” (Yüksel:2002). Müzik videoları sadece şarkıyı değil, şarkıcıyı da sunar, hatta “oluşturulan imaj doğrultusunda onun kişiliğini, yeteneğini, hangi türde bir şarkıcı olduğunu gösterir” (Gow’dan aktaran Çelikcan, 1996:123). Lisa Lewis, Madonna ve Cindy Lauper’ın genç hayranları üzerine olan 1990’daki çalışmasında şöyle der: fanın bir star ile meşgul olduğu temel an, Lewis’in terimleriyle “tüketici kız kültürünün videoda vurgulanan görünüşü –giyim, stil, makyaj- benimsediği müzik videosu ile karşılaştığı zamanı takip edebilir... Videolar, kadın cinsinin deneyimlerinin bir bölümü olan göz alıcı kıyafetler giymek ve makyaj yapmak gibi “kız pratiklerini” sunar, genç erkek pratiklerinden farklı ve kutlamaya değer oldukları için bu durum fanlara çok stil gelir” (aktaran Cyrus, 2003).

Müzik videoları yalnızca şarkıları yani ürünü değil, kişilikleri yani şarkıcıları da tanıtır ve satar. Şarkıcıya kazandırılan imaj, onu popüler müzik dinleyicileri arasında yıldız konumuna yükseltecek özellikler taşır. Yıldızlık kurumu, müzik endüstrisi açısından ekonomik bir öneme sahiptir. Yıldız kimliklerinin oluşturulması kitlesel satışı garanti eder (Çelikcan, 1996:124).

Yeni imajın tanıtıldığı, müzik videolarının sunulduğu promosyon döneminde amaç albümü çıkacak kişiye, onu sevecek bir kitle yaratmaktır. Eğer ilk albümü değilse, bu son derece hızlı değişen, her an yeni bir kişinin çıktığı endüstride amaç tekrar kendine yer edinmek, eski yerini kazanmak veya onu sağlamlaştırmaktır.

İnsanların hiç tanımadığı bir kişiyi sevdirmek için oldukça büyük çabalar ve harcamalar gerekir. Bu pahalı ve zorlu tanıtım sürecinde şirketler karşılıklarına çıkan bir fırsatı çok iyi değerlendirirler. Bu da tanınmış kişilere albüm yapmaktır. Böyle bir durumda zaten tanınan, sevilen isimler için yapılacak olan, onun albümünü tanıtmaktır. Yıllar öncesinden beri film yıldızlarının filmlerdeki popülaritesini müzik endüstrisine yansıtmak için çalışmalar yapılır. Hülya Koçyiğit, Hülya Avşar gibi. Bu

noktada elbette şarkıcıların filmlerde oynamasını da göz ardı etmemek gerekir. Bu süreç karşılıklı işler.

Son yıllarda tüm dünyada olduğu gibi mankenler de albüm çalışması yapar. Demet Akalın, Seçkin Piriler, Türkiye'nin yeni assolisti olarak tanıtılan Petek Dinçöz, şarkısının sözleriyle çok tartışılan Ayşe Hatun Önal v.b....Hazır imajları olan, Türkiye'nin bu güzel kadınlarının tek ihtiyacı olan albümdür. Onların durumu Türkiye'nin ünlü iki mankenini daha harekete geçirir ve Tuğba Önal ile Ebru Destan da albüm hazırlığı içine girerler.

Şirketler her zaman eğlence endüstrisi içindeki başka bir alanda meslek sahibi olanlara albüm yapmaz. Kumkapı cinayetinin iki tarafı, aşk üçgeninin iki köşesi Zeynep Uludağ ve Gülten Kızılkaya olayın arkasından medyada sürekli görünmeleri sayesinde birer albüm yaparlar. Kapalı bir kadın olan Kızılkaya eşarbını atar. İkisi de gazete ve magazinlerin sayfalarında yer alır ve birbirlerine kırgın olmadıklarını açıklarlar. Ölen bir eş/sevgilinin ardından, hatta onun sayesinde gelen şöhretlerini birer albümle süslerler.

Şirketlerin bu konuda attığı son adım ise interaktif yarışmaların yarışmacılarına albüm yapmaktır. Bu tür programlarda kazanan izleyicilerin oylarıyla belirlenir. Dolayısıyla izleyici- yarışmacı arasında bir bağ kurulur. İzleyici yarışmacısını sahiplenir çünkü bu yarışta yarışmacının kendisine ihtiyacı vardır. Böylece yarışmacı daha hiçbir şey yapmadan, hiçbir yeteneğini (eğer varsa) sergilemeden arkasına bir izleyici kitlesini alır. Yapılacak olan bu kitlenin kendi yarışmacısının albümünü almasını sağlamaktır .

Müzik endüstrisi hakkında Frith'in şu saptamasını "Gruplar dışarı çıkar ve çalardı, hayran kitlesi oluşturur sonra bir albüm çalışması yapmaya çalışırdı. Günümüzde insanlar albüm anlaşması yapıyor, enstrüman satın alıyor, kayıt yapıyor ve sonra videolar medyaya güç beslemesi yapıyor" belki de yeniden formüle etmeliyiz. Bir kişi 100 gün boyunca hiçbir şey yapmadan, sadece günlük hayatının gözetlenmesine izin vererek televizyonda yer alır. İzleyicilerin beğenisini toplar,

onların oylarıyla kazanır (ya da kazanamaz, bu çok önemli değil). Ardından, şarkı söylese de söylemese de bir albüm anlaşması yapar.

Bu konuda gördüğümüz son örnek Ben Evleniyorum yarışmasının Tülin'i ile bir türlü evlenemeyen Caner'idir. Bütün sabah programlarına ve magazin programlarına konuk olan Caner, yarışma biteli henüz iki ay olmadan bir şiir albümü çıkarır. Bir şarkının üzerine okunan şiirin klibinde Caner'in Tülin'e benzer bir kızla kavuşamama hikayesi işlenir.

İnteraktif yarışmaların ilki olan BBG evinden de 5 yarışmacı albüm yapar. Bugüne kadar Tarık'ın iki, Demircan, Hacer, Melih ve Azizcan'ın birer albüm çalışması olur.

Tarık: İlk BBG'nin en çok ve çabuk sıvrilen isimlerinden olan Tarık, BBG yarışmacıları içinde ilk albüm yapan kişi olur. Evde özellikle kendi bestelerini gitar çalarak söyleyen, arkadaşlarına öğreten hatta arkadaşlarıyla bu şarkılara klip çekiyormuş gibi oyunlar oynayan Tarık, evden "kendini yeterince gösterdi artık hızla yapması gereken işlerini yapmalı" diyerek Eray tarafından elenir. Gerçekten de evden ayrıldıktan çok kısa bir süre sonra albümü çıkar. Üç ayrı stüdyo ve 4 aranjörle çalıştığı *Of Deli Gönül* adlı albümünde bazen detone olan Tarık, bir televizyon programında bunları vakitsizlik nedeniyle düzeltemediklerini söyler. Aynı dönem yarışmacılarından Demircan, insanlar kendisini ve şarkılarını unutmadan çıkarılan albümüyle tam bir zamanlama harikası olan Tarık'ın ilk albümünden dokuz yüz milyar kazandığı iddia ediyor⁷.

İlk albümüyle büyük başarı yakalayan Tarık yarışma öncesi uzun süre müzikle ilgilenir. Haluk Levent ve Ata'nın arkasında çalar. Kendi albümünü çıkarmak için bir şirkete gittiği sırada çıkan ekonomik kriz nedeniyle isteğini gerçekleştiremeyince BBG'ye katılır. Amacına da ulaşır.

⁷ Kaba bir hesapla Tarık bir trilyon kazanmış olsa bunun üç yüz milyarı sözleşme gereği Senkron TV'nin olur.

Yarışmadan ayrıldıktan sonra bir çok şirketten teklif aldığını söyleyen Tarık, Yeşil Müziği tercih eder ve bu tercihinde Senkron TV'nin sahibi Levent Altınay'ın etkili olduğunu belirtir. Show TV'den Star TV'ye geçmek üzere olan BBGnin yapımcısının Star TV'nin sahibi Uzan'ın eşi Yeşim Salkım'ın sahip olduğu Yeşil Müziği tavsiye etmesi dikkat çekici.

Albüm çıkınca Tarkan ile kıyaslanan, "Türk popunun yeni Yaşar'ı" olarak tanıtılan Tarık'ın evde meşhur ettiği *Of Deli Gönül* ve *Öpmeye Doyamadığım* adlı iki şarkısına birden klip çekilir. Bu konuda BBG evindeki arkadaşlarından "o şarkıları biz meşhur ettik, klipte bizi oynatmalıydı" sitemleri gelir. Üçüncü klipini on şarkılık albümde söz ve bestesi kendisine ait olmayan tek şarkıya, *Suna*'ya çeker.

BBG ile ilgili çok konuşmayan, müziği ile anılmayı tercih ettiğini söyleyen Tarık ilkinden iki sene sonra çıkardığı *Kusursuz Aşk* adlı albümü *Bay Müzik*'ten çıkarır. Bu albümdeki on bir şarkının sekizi Tarık'a aittir ancak o çıkış şarkısı olarak Soner Sarıkabadayı'nın *Gümbür Gümbür* adlı bestesini tercih eder. Albüm çıktıktan sonra bir çok programa katılan Tarık'a duyulan ilgi eskisi kadar olmaz.

Demircan: İlk BBG'de diskalifiye olan bir yarışmacının yerine yedek olarak giren Demircan eve girer girmez o zamana kadar "yakışıklı" sıfatını alan ve kızların sevgilisi haline gelmiş olan Melih'e rakip olarak gösterilir. Uzun boyu ve düzgün fiziğiyle bu rekabetin içine konan Demircan eve girdikten kısa bir süre sonra Melih tarafından elenir. Demircan'ın yarışmaya girme nedeni büyük para ödülünü almaktır ve aklında albüm çıkarma ile ilgili bir fikir yoktur (görüşme, 26 Mayıs 2004, İzmir).

Yarışmadan ayrıldıktan sonra Flash TV'de bir müzik programı hazırlayan Demircan'a Senkron TV aracılığıyla *Paşa Müzikten* bir albüm teklifi gelir. Daha önce DJ'lik yapan ama şarkı söylemeyen Demircan müzisyen olmadığını söyleyerek teklifi kabul etmeyince şirket daha fazla para önerir. Önerilen para çok büyük olduğu

bu teklifi kabul eden Demircan şirketin müzisyen olmadığı halde kendisine neden bu kadar büyük bir teklif yaptığını hala anlayamadığını belirtiyor.

Tarik'ın ardından ikinci olarak çıkardığı albüm için o sıralarda "Tarik'ın kaset satış sayısını kısa zamanda geçmeyi düşünüyorum" (www.michaelshow.com) diyerek iddialı konuşan Demircan şu anda bu albümü yapmış olmaktan çok pişman olduğunu ve ardında durmadığını söylüyor. Katıldığı birkaç canlı konserin de çok kötü geçtiğini ve albümün Türkiye'de yirmi bin yurtdışında da beş bin sattığını belirten Demircan, bu albümden artık bahsedilmemesini, insanların kendisini unutmasını istiyor. Albümünden memnun olmayan Demircan, hiçbir yerde bulamadığım albümünü dinleme isteğimi de bu nedenle reddetti.

Hacer: Tüm birincileri erkek olan BBG yarışmaları içinde son üçe kalan az sayıdaki bayandan birisi. Dördüncü dönem yarışmacılarından olan Hacer, seyircinin onu elinde gitarı şarkı söylerken görmeye alışık olduğu isimlerden. "Ailenizin kızı" yakıştırmaları da yapılan Hacer-albümüne ismini veren *Erkekler* adlı şarkıyı evde sürekli söyler ve daha albüm çıkmadan tanıtımını yapar.

Yarışmanın Star TV'ye geçtikten sonraki yarışmacılarından olan Hacer'in albümü Erol Köse şirketinden çıkmış olması, Uzan ailesi ile yakınlığı bilinen Köse'ye öncelik tanındığı konusunda şüphe uyandırıyor.

Bir tane Erhan Gülyüz şarkısı da söylediği albümündeki on şarkıdan üç tanesini söz ve bestesi beş şarkının da besteleri Hacer'e ait. Albüm çıktığı dönemde *Erkekler* şarkısı ile duyulan Hacer'in başka bir şarkısı duyulmaz ve televizyon programlarına çıkmaz , bu nedenle de unutulur.

Melih: BBG yarışmalarının belki de en ilginç ismidir çünkü belirgin bir yeteneği olmadığı halde eğlence endüstrisi içinde yapabileceği her şeyi yapar.

İlk BBG'nin birincisi olan Melih'i yakışıklı olduğu gerekçesiyle kızlar çok beğenir. Ev içinde yaşadığı ilişki bile bu beğeniye azaltmaz. Aksine bu ilişki nedeniyle daha yarışma bitmeden bütün magazin programlarına çıkar hatta daha önce değinildiği gibi Reha Muhtar *Ateş Hattı* programının bir bölümünü bu konuya ayırır. Böylece Melih'in popülaritesi iyice artar. Büyük ödül olan yüz milyarı aldıktan sonra Banu Alkan'la *Tuzu Kurular* dizisinde oynar. Yaptığım görüşmede en büyük rakibi Eray'la ve Banu Alkan'la aynı dizide neden oynadığımı sorduğumda çok fazla para teklif edildiğini, bu teklifin bugün bile reddedilemeyecek kadar büyük olduğunu söyledi. Diziden sonra *Şarkını Söyle* adlı bir yarışma programı sunar ancak tutmaz. Bu program bittikten yaklaşık altı ay sonra yani BBG'den ayrıldıktan iki sene sonra albüm çıkarır. Yarışma sonrasında yapılan röportajlarda albüm ile ilgili hiçbir konuşma yapmayan, yarışma sırasında şarkı söylerken görmediğimiz Melih görüşmemiz sırasında bu konuyla ilgili şunları söyledi: “Tarık'a dediler ki elinde gitarla gir. Daha yarım saat geçmeden gitar çalıp şarkı söylemeye başladı. O nedenle ben şarkıcı olmayı seçmedim. Tırnaklarım uzundu, gitar çalıyordum. Ertesi gün kestim. 5 enstrüman çalıyorum. Dikte, solfej yapıyorum. 8 yaşından beri müzik birikimim var... Annem Sezen Aksu'nun eski gitaristi. Uzun süre ders aldım, şan, enstrüman. Haliyle insan müzik yapmak istiyor”. BBG'ye girmeden önce kaset çıkarmayı düşünüyor muydun şeklindeki soruma ise “bir defa İstanbul'a gittim, R&B yapıyordum, Türkiye'de o dönemde çok R&B yoktu. 1-2 ufak şirketle oturup konuştuk, tamam yapalım dediler, daha sonra şu an İzmir'deyiz,yapmayalım diye konuştuk” diye cevap verdi. Sanatçı olmadığını bir eğlendirici olduğunu söyleyen Melih istediği zaman bırakıp gideceğini ama bunun da en çok alkışı aldığı zaman olacağını söylüyor. Albüm için on iki şirketle masaya oturduğunu söyleyen Melih, Şahin Özer'i tercih eder. Kölen Olurum (Çıtırım) adlı albümdeki on şarkının söz ve bestesi farklı kişilere ait. Bu konuda Melih “İlk albümde bir tane bestem vardı, *Sıkı Sıkı*. Suat Aydoğan yazıyor. Çeşme'de tatil yaparken ‘Melih senden imza almamışsınız, isim hakkı için gel noterden belge alalım’ dediler, ben de ‘yorgunum, Suat'ın emeği çok, onun üzerine görünsün’ dedim.72-73 tane bestem var, 600'e yakın şiirim var. İkinci albümde 6-7 tane olacak ama bence beste yapmak önemli değil” diyor.

Albüme adını veren *Kölen Olurum* şarkısının bestecisi Sedat Yüce, yakın arkadaşı olduğu için bu şarkıyı Melih'e verdiğini söyler. Albümde vokal de yapan Yüce'nin bir yakını görüşmemizde albümdeki sesin Melih'e değil daha çok Yüce'ye ait olduğunu belirtti. Melih bu durum için “ iki şarkısı var albümde, müzik yaptı, trompet çaldı, vokal yaptı. Bir dönem kasetteki Sedat'ın sesi şeklinde bir şeyler söylendi, dinleyen anlar zaten. Sedat benim arkadaşım” diyor.

Albümündeki eksiklikler konusunda ise şunları söylüyor: “Albümü mastering yapılması için İsviçre'ye gönderdik ama İsviçre'ye birini göndermedim. Eğer biri gitseydi albümdeki seslerin koro gibi gelmesini engellerdim. Biz sanki Melihler olarak söylüyoruz. Oradaki adamın Türkiye'deki sektörü bilmemesinden kaynaklanıyor olabilir. İkinci olarak stüdyoya Perşembe girdim, Pazar çıktım. Bu kadar kısa zamanda stüdyoya girilmez, stüdyoya alışılr. Aceleye geldi. Çünkü o dönem sektörel bazda, ticari anlamda öyle olması gerekti. Eksiklerim var, çok amatördüm, bilgi eksikim vardı, herkesin yaşayabileceği amatörlüğü yaşadım. Kasetin nasıl çıktığını bile bilmiyorken bu işi yapmak zor. İkinci birinciden daha güzel olacak”. Albüm için tek klip çekilir. Sabah dokuzda başlayacak çekimlere öğlen birde gelen yönetmeni kovduğunu söyleyen Melih klipi kendisi çeker. Klip çok fazla yayınlanmaz. Bu albümde dikkat çekici olan nokta kartonette Melih'in çok sayıda fotoğrafı olması ve bu fotoğraflarda Melih'in yüzüne çok vurgu yapılmasıdır. On beş fotoğrafın yer aldığı kartonette şarkı sözleri çok geri planda kalır. Melih, “dost patron” olarak nitelendirdiği Şahin Özer'in şirketinden ayrılır. Bu albümde Özer'den kaynaklanan bir promosyon sorunu yaşandığını ama 138.000 satış rakamına ulaştığını ve bunun kendisi için çok iyi olduğunu belirten Melih, ikinci albümünü çıkaracağını söylediği tarihten sekiz ay geçmesine rağmen henüz böyle bir gelişme olmaz.

Çeşme'de bir barı olan, yaz geceleri orada program yapan Melih, kışın İstanbul'da bir barda çalışıyor. En kısa zamanda BBG evinde yaşadıklarını da ayrıntılarıyla anlatacağı biyografisini yazmayı düşünüyor.

Azizcan: Üçüncü dönem yarışmacısı olan Azizcan, BBG yarışmacılarından şimdiye kadar albüm yapan son isim. Müzisyen olan Azizcan evde sürekli gitar çalar ancak Tarık ve Hacer gibi albümde yer alacak kendi bestelerini değil, günün popüler şarkılarını söyler. Diğer yarışmacılara hakaret ettiği, küçümsediği ve çok dedikodu yaptığı için sevilmeyen, ruhsal bozukluğu olduğu iddia edilen Gaye ile olan yakın arkadaşlığı ve ONO'da üçüncü BBG'nin birincisi Kaan ile yaptığı kavga sonucu diskalifiye olması Azizcan hakkında olumlu düşünülmesine engel olur. Ancak evde yaşanan ve hayvanseverlerin çok büyük tepki gösterdiği kedinin ölümü olayı yapımcıların ondan ümitli olduğuna dair bazı iddiaların ortaya atılmasına neden olur:

“Eğer kedi Gizmo yarışmacılardan Azizcan'ın üzerine basmasıyla öldüyse, neden Senkron TV yöneticileri kameralarla her santimetrekaresini gözetledikleri ve kaydettikleri BBG evinde olan bu olayın gerçek kişisini gizleyip, dışarıya dolaylı yalan 'Elif ezdi' diye sızdırdı... Azizcan yapımcı firma için altın yumurtlayan tavuk olacak. Çünkü ona kaset doldurulacak, ünlü yapılacak ve iki yıl boyunca kazandığı paranın %30'u Senkron TV'ye kalacak. Onu bu nedenle harcamak istemiyor olmalılar. Oysa Elif bir ev kadını ve elendiğinde geri dönecekti...” (Şen: 2002)

Evden ayrıldıktan sonra bir seneden uzun bir zaman diliminde ortalıkta görünmeyen Azizcan, 2003 yılında Bay Müzik'ten *İzdüşüm* adlı albümünü çıkarır. Albümdeki on bir şarkıdan beşi Azizcan'a ait, iki şarkıda da katkıda bulunmuş.

İzdüşüm piyasaya göre kötü bir albüm değil, hatta BBG'ciler içinde iyi bir albüm. Altyapılar ve vokal özenli. Daha önce değinildiği gibi Tarık'ın albümünü çok kısa zamanda çıkarması nedeniyle oluşan müzikal özensizlik Azizcan'da görülmez. Onun albümü evden ayrıldıktan uzun zaman sonra çıkar. Ancak televizyon sürekli yeni yüzler sunduğu ve insanlar kendilerine yeni kahramanlar bulduğu için Azizcan'ın uzun süre ekranlarda görünmemesi yarışma sırasındaki popülaritesini yitirmesine neden olur. Yarışma içindeki olumsuzlukların üzerine eklenen zaman faktörü, bir iki programa çıktıktan piyasanda sonra silinip gitmesine neden olur.

SONUÇ

BBG yarışması Türk televizyon tarihi için bir ilktir. Bu programda izleyicilere başka birinin günlük hayatını gözetleme fırsatı verilir. Yarışma ile, gizli olması gerektiği düşünülen gözetleme legal hale gelir ve kutsal sayılan ev yaşamı herkesin izleyebileceği bir ortama taşınır. Program yayınlandığı ilk zamanlarda Türk örf ve adetlerine aykırı olduğu ve RTÜK'ün programı yayından kaldırması gerektiği söylenir. Ancak program yayınlanmaya devam eder, bu tarz tartışmalar da yarışmaya olan ilginin artmasını sağlar. Canlı telefon bağlantısı kurulan izleyiciler, stüdyodaki seyirciler, yarışmacılar uyuyana kadar televizyon başında beklediklerini söylerler. Psikologların çözümlenebileceği bu duygular yarışmacıların taraftarlarının birbirleriyle kavga etmesine neden olacak kadar güçlüdür.

BBG aynı zamanda Türkiye'nin ilk interaktif yarışmasıdır. Cep telefonu ile oy gönderme bu yarışmadan sonra inanılmaz şekilde yaygınlaşır. Popstar yarışmasına mesaj gönderenlerin milyonlara ulaştığı iddia edilir. Akademi Türkiye'de iki güçlü rakipten, Özgür ve Barış'tan kimin eleneceğinin belirlendiği final gecesi bir gün ertelenir. Jüri üyesi Cem Ceminay bu durumu "70 milyonun oy kullanmasını bekliyorlar, o yüzden süreyi uzattılar" diyerek yapım şirketini eleştirir (12.06.2004). Sadece yarışma programları değil bir çok program artık izleyicilerin mesajlarıyla yürü hale gelir. Bu konuda Ahmet, "biz cep telefonlar sayesinde vergi verdiriyoruz, böylece Türkiye kazanıyor. Devlet bu yarışmadan para kazanıyor" diyor.

Yarışma programlarında izleyicinin oylarıyla bir yarışmacıyı desteklemesi, onu birinci yapmak için uğraşması aradaki yarışmacı ve izleyici arasındaki bağın daha kuvvetli olmasını sağlar. İzleyici artık pasif değildir, aksine yarışmacının sonucunu belirleyendir. Bu süreç sayesinde izleyici "onu oraya ben getirdim" duygusu içine girerek yarışmacıyı sahiplenir. Yarışmacı da yarışmadan ayrıldıktan sonra yapacağı iş için avantajlıdır çünkü henüz yarışma sırasında kendisini destekleyen, seven bir kitleye sahip olur.

Programın yayınlandığı tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de yarışmacılar yarışma sonrasında, televizyonda elde ettikleri şöhret sayesinde eğlence endüstrisi içinde çeşitli işler yaparlar ya da ‘yaptırılırlar’. Yarışmacıların büyük bölümü bu durumdan memnundur çünkü onlar ‘zor girilen krallığa’ adım atma fırsatı yakalamıştır. Bu tarz yarışmalara katılımın fazla olmasını Türkiye’deki işsizliğe bağlayanlar da bulunur. Bir televizyon programına katılan eski bir karikatürcü ise yarışmalara başvuru için oluşan uzun kuyrukları “eskiden biz karikatürlerimizi göstermek için kuyruğa girerdik. Artık devir değişti, gençler şarkıcı olmak için kuyruğa giriyor” şeklinde değerlendiriyor. Nedeni ne olursa olsun bu yarışmalara katılım çok fazla.

Yapımcı firma için yarışmacıların medyada bir iş yapmaları sözleşme gereği %30’luk pay anlamına gelir. İlk dönem yarışmacısı Tarık’ın albümünden üç yüz milyar aldıkları iddiası yarışmayı beşinci döneme kadar neden uzattıkları ve yarışmacıların bir çoğuna medyadan bir iş yaptırdıkları konusunda bir fikir verebilir.

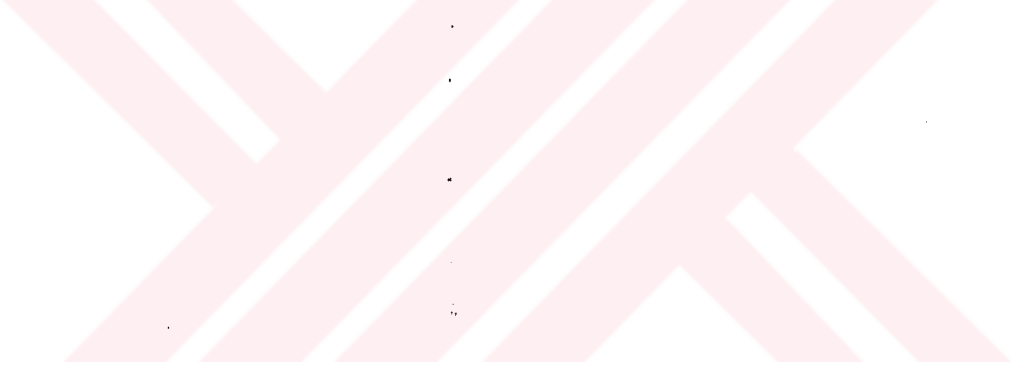
Yarışmacıların eğlence endüstrisinde yaptıkları işlerde yarışma sırasında izleyicide oluşan, “bu yarışmacı bu işi yapar” imajı kullanılır ve yapılan iş ne olursa olsun yadırganmaz. BBG yarışmacıları içinden haber spikerinden yazara, program sunucusundan oyuncuya, şarkıcıya kadar geniş bir yelpazede iş yapan kişiler çıkar.

Yarışmacıların müzik endüstrisindeki görüntüleri iki şekilde olur. İlki Tarık, Hacer, Azizcan gibi yarışma öncesinde müzik ile uğraşan ancak albüm yap(a)mayan kişilerdir. Yarışma sayesinde elde ettikleri şöhret, önceden kendilerine açılmayan kapıları açar ve albüm çıkarma süreçleri daha çabuk ve kolay olur. Albüm çıktıktan sonra tanınmak için çok fazla çaba sarf etmelerine gerek yoktur, onlar zaten ünlüdür. İzleyicinin gözünde bir yere sahiptir.

Yarışma öncesinde müzikle ilgilenmeyen Melih ve Demircan gibi yarışmacılar için farklı olan şirketlerin düşünceleridir. Genç kızların yakışıklı bulduğu iki erkeğe albüm yapmaları, özellikle Demircan’ın “ben müzisyen değilim, istemiyorum” demesine rağmen ısrar etmeleri televizyonda elde edilen şöhretin satacağına olan

inançtır. Bu yarışmacıların şarkıyı söylemek dışında albüme müzikal anlamda bir katkıları olmasa da- Frith'in deyişiyile müzikal güvenilirlikleri eksik olsa da- yarışma sırasında elde ettikleri popülarite onların 'şarkıcı' sıfatına almalarını sağlar.

Albüm yapan ya da diğer alanlarda karşımıza çıkan yarışmacılar yarışma sırasında tanındıkları imajlarında en ufak bir değişiklik yapmadan ve BBG Melih, BBG Tarık şeklinde anons edilerek eğlence endüstrisi içinde yer alırlar. Ancak popüler kültür izleyiciye sürekli yeni kahramanlar sunduğu için BBG yarışmacısı Edi'nin "bizler birer popüler kültür mantarıyız" sözünü doğrularlar. Bir anda çıkıp kaybolarak... Bu yarışma programlarını eleştiren ünlü İngiliz şarkıcı Robbie Williams da klibinde yarışmacıların birer 'imal edilmiş mucize-manufactured miracles olduğunu büyük harflerle yazar.

KAYNAKÇA

- Araz, Arzu. (1998). *Çeşitli Değişkenler Açısından Benlik Sunumu*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Andrejevic, B.Mark. (2001). *The Kinder, Gentler Gaze of "Big Brother": Reality TV in The Era of Digital Capitalism*. University of Colorado School of Journalism and Mass Communication. Umi no: 3005027
- Cyrus, J.Cynthia. (2003). Selling an image: girl groups of the 1960's. *Popular Music*. 22(2).
- Çelikcan, Peyami. (1996). *Müziği Seyretmek-Popüler Müzik-Medya İlişkileri Açısından Müzik Videosu ve Televizyonu*. Yansima Yayınları:Ankara.
- Frith, Simon. (1988). Picking up the pieces. *Facing the Music-A Pantheon Guide to Popular Culture*. Pantheon Books:New York.
- Frith Simon. (2000). Popüler Müziğin Endüstrileşmesi. *Popüler Müzik ve İletişim*. (ed. James Lull). Çiviyazıları:İstanbul.
- Frith, Simon. (2002). Look!Hear! The uneasy relationship of music and television.*Popular Music*. 21(3).
- Fogle, Melinda. (2002). *Ritual and the Emergence of Dramatic Characters in Reality Program Big Brother 2*. The Graduate College of Bowling Gren State University. Umi no: 3066399.
- Fuchs, Cynthia. (1999). Images. *Key Concepts in Popular Music and Culture*. (ed. B.Horner, T.Swiss) Blackwell Pub: Oxford.
- Goodwin, Andrew. (1996). *Dancing in Distraction Factory: Music Television and Popular Culture*. Routledge: London.
- Gürel, Emet. (2003). *İletişim ve Toplum Ders Notları*. Üniversiteliler Ofset: İzmir
- Kruse, Holly. (1998). Fields of Practice-Musical Production, Public Policy and the Market. *Mapping the Beta, Popular Music and Contemporary Theory*. Blackwell Pub: Oxford.
- Leach, Elizabeth Eva. (2001). Vicars of 'Wannabe': authenticity and the Spice Girls. *Popular Music*, 20(2).
- Orwell, George. (2000). *Bin Dokuz Yüz Seksen Dört*. Can Yayınları: İstanbul.
- Robins, Kevin. (1999). *İmaj*. (çeviren: N. Türkoğlu). Ayrıntı Yayınları: İstanbul.

Schenk, David. (2003). Yüksek Teknoloji Sizi İzliyor. *National Geographic Türkiye*, (11).

Solmaz, Metin. (1996). *Türkiye'de Pop Müzik*. Pan Yayıncılık: İstanbul.

Tandoğan, A&Yüksel,G&Şen,N&Taşangil,P&Sakallı,S. (2001). *Küreselleşen Dünya Düzeni ve Televizyonun Yeni Fenomeni "Biri Bizi Gözetliyor"*. Yayınlanmamış Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, İstanbul.

Tunca, Hulusi. (1995). *Mirkelem Nereye Koşuyor?*. Açı Yayınları: İstanbul.

Yamanoğlu, Hülya. (2002). *Her Şeye Rağmen*. An Yayıncılık:İstanbul

Yazıcı, İsmet. (1997). *Kitle İletişiminde İmaj, Kuramsal Bir Yaklaşım*. Bilim Yayınları: İstanbul.

Yıldız, Nuran. (2002). *Liderler, İmajlar ve Medya*. Phoneix Yayınları: Ankara.

Yüksel, N. Aysun. (2001). *Tarkan Yıldız Olgusu*. Çivi Yazıları: İstanbul.

Yüksel, N. Aysun. (2003). Müzik Videolarında Tasarlanmış İletiler: Giyim-Kuşam Kodları ve Mekan Tasarımları. *Popüler Müzik Araştırmaları Derneği Dergisi*. Gülermat Yayıncılık ve Matbaa:İzmir.

İNTERNET KAYNAKÇASI

www.bigbrother2000.com

www.deepnot.com/Gündem (24.04.2002)

www.derkenar.com/ Şen, Necdet (24.02.2004)

www.gecekusu.com

www.itiraf.com

www.milliyet.com.tr (3.11.2002)

www.milliyet.com.tr /cumartesi (03.01.02)

www.milliyet.com.tr/Sina Koloğlu-Rating Canavarı (17.01.2002)

www.mgd.com (19.11.2002)

www.netpano.com (11.03.2002)

www.omnishaber.com/magazin

www.radikal-online/yasam (08.12.2003)

www.sansursuz.com

www.sarikart.com

www.senkrontv.com

www.sozluk.sourtimes.org

EKLER

Ek 1:

BBG MELİH İLE GÖRÜŞME ÇEŞME 3 EYLÜL 2003

BBG neden bu kadar tuttu?

Bunu dışarıdaki insan biliyor. Gizli bastırılmış bir dedikodu, gizli bastırılmış bir merak, dikizleme huyu. 6. son olacak. Artık rating almıyor. Rating her şey. TV camiasının tanrısı rating.

Sizin yarışmaya katılımınız nasıl oldu?

İlk gazetelerde çıktı, annem aramış.

Katılma nedeniniz nedir?

Çok maceraperestim. Birinci, ikinci ve üçüncü elemelerden geçtim.

Elemeler nasıl oluyor?

Elemelerde, 1 görüntü uzmanı, 1 psikolog, yapımcı kadro. Alabileceğin rating'e bakıyorlar.

Ama yarışmada herkes rating alacak kadar iyi değil, neden?

İşlevsiz insanlar da var. Herkes baskın olsa-ki böyle yaptılar ve çok kavga çıktı- kötü oldu. Her dönemde farklı insanlar getirmek zorundasın ki tutsun.

Yarışmada bizim görmediğimiz dışardan müdahale var mı?

Müdahale yok, en azından benim dönemimde. Dışardan müdahaleye gerek duymuyorlar. Tuvalet ve soyunma odasında güvenlik kamerası var ama onu görmüyorsunuz.

İnternette "Melih elenecekti..." diyorlar.

Hep barajdaydım. Orada benim olmam-olmamam rating'i etkilemez. Orada önemli olan grup ve yaşananlar. Örneğin, Esra beğeniliyordu ama elendi. Yani kişilerle ilgisi yok. Kimsenin üzerine oynanmadı. İnsanın alt yapısı varsa ister istemez ön plana çıkarırsın. Özellikle benim üzerime oynamadılar, hareketliydim beni çektiler.

Yarışmadan sonra sizin ne yapacağınıza karıştılar mı?

Dizide oynadım, albüm çıkardım. Hepsini ben istediğim için yaptım.

Yaptığınız sözleşmeden bahseder misiniz?

Sözleşme, bir iki yıllık. Onlarsız her şeyi yaparız. O menajerlik sistemi. Sizi şöhret yapıyorlar, o yüzden yüzde alma hakları var. Kendi istediklerimi yaptım. Her şey özgür. Sadece yüzde veriyorum.

Evde müzisyen olduğunuzu belirtecek bir davranışınız olmadı.

Beş enstrüman çalıyorum. Dikte, solfej yapıyorum. 8 yaşından beri müzik birikimim var. Tarık'a dediler ki "elinde gitarla" gir. Daha yarım saat geçmeden gitar çalıp şarkı söylemeye başladı. O nedenle ben şarkıcı olmayı seçmedim. Tırnaklarım uzundu, gitar çalıyordum. Ertesi gün kestim. Ben BBG evine şarkıcı olmak için, şöhret olmak için, ünlü olmak için girmedim. BBG evine girme nedenim macera yaşamak. İnsanların misyonunu üzerime almak istemedim. her şeyi göstermek istemedim. İnsan istediğini yapmalı. BBG evinde müzisyen olarak ya da oyuncu olarak tanınmak istemedim. BBG'den 2 yıl sonra albüm çıkardım. Tarık patlamıştı, geri gelmeye başlamıştı, ben o zaman albüm çıkardım. Tarık'ın misyonu oturdu. Ben ikinci planda bıraktığım şeylere yöneldim. 8 yaşında İsmet ile orkestrasyon şefliğiyle başladım. Annem Sezen Aksu'nun eski gitaristi. Uzun süre ders aldım. Şan, enstrüman. Haliyle insan müzik yapmak istiyor. Eğer konservatuar mezunu olsaydım yine de BBG evinde enstrüman çalmayabilirdim. Çünkü öyle bir amacım

yoktu. Şarkıcı olmak gibi bir amacım yoktu. Herşey emek meselesi ve zaman meselesi. Harcadığım emekten de zamandan da çok memnunum. Bazen karşılıklar zamanla gelir. Attığım adım ve zaman doğru, aynı yolda ilerliyorum. Hedefimden sapmadım. 2. albüm Ekim'de.

Daha sonraki BBG yarışmacılarını etkilediniz mi?

Benimkinin etkilediğini sanmıyorum. Çünkü ben 2 sene sonra çıkardım. 4. dönem bittikten sonra çıkardım. Belki 5'den sonrakileri etkilemiş olabilir... Elemelerde [yarışma sonrasında jüri olarak elemelere katılmış] Türkiye'yi dolaşıyoruz. İnsanlar kendini göstermeye geliyor. BBG'ye katılmak isteyen eline gitarını alıp geliyor ya da şarkı söylüyor. Biz şarkı söyle demiyoruz ya da söyleyebilir misin demiyoruz. Türkiye çapında tanınmak için bir yol BBG ama kaset çıkarmanın yolu mu o belli değil, bence değil. BBG'ye her gelen kaset çıkaracak ya da tutacak diye bir kural yok. Ticaret ve müzik birbirinden çok farklı. İkisi bir araya gelince kaos oluyor. Müzik de oyunculuk da hepsi kendim için.

Dizide oynamanız nasıl oldu?

Dizi teklifi geldi. Banu Alkan olduğunu bilmiyordum.

Evde sürekli kavga ettiğin kişi ile oynadınız.

Eray ile dizideki karakterlerimiz de ayrı. İkimiz de sette ayrı odalar istedik. Ticari anlamda bugün bile reddedilemeyecek bir teklifti. Çok büyük rakamlar aldık. O nedenle hayır demedim. Neden diyeyim? BBG insanların gözünde şöhret yoksa sektörde değil.

Diziden sonra Şarkını Söyle adlı bir program yaptım. Tutmadı. O nedenle araya magazin koyduk. Mankenler, oyuncular, kim ne yapmış köşesi kondu ve tuttu. Daha sonra şarkını söyle köşesi azaldı, azaldı. Ben de ayrıldım. Albüm telaşı da başlamıştı, ben de ayrıldım. Yaklaşık 6 ayda albümü hazırladık.

Albüm çıkarmadan tanınmanız bir avantaj mıydı?

İnsanlar bizi sevdi. İnsanlar beni Melih olarak sevdi. Ama bizim işimiz daha zor, sıfırdan başlayandan daha zor. "İyi bir şey yapmak zorundayız" şeklindeki düşünce doğru değil. Bu nedenle demiyorum. "Güzellik yarışmasına girseydim, erkek dünya güzellik yarışmasında birinci olsaydım işim kolaydı. O şekilde bir şeyler yapsaydım kimse bir şey demezdi. Çünkü beni tanımazlardı, sadece ismimi bilirlerdi. Ancak 100 gün bir evde kalınca insanlar beni tanıdı. Dolayısıyla bu sektördeki insanların gözüne battık. Yönetmeninden oyuncusuna, şarkıcısına kadar herkese bizimki kolay şöhretmiş gibi geldi. Ama mesela Mirkelam bir gecede meşhur oldu. Herkesin start aldığı bir nokta vardır. Bizim startımız biraz uzundu ve biz çok güzel bir şekilde start verdik. Bu sektörde insanlar birbirini çekemiyor, harislik çok fazla.

5 dönem çarpı 15 kişi desek 75 tane BBG'ci var. Yedekleriyle birlikte en az 180 tane BBG'ci var. 180'de 3-4 tane var, Tarık, Murat, ben. Hacer mesela gitti. Herkes bir şeyler yaptı ama kim kaldı? Eğer İkinci albümü çıkarmazsam ya da doğru albüm olmazsa ben de olmam, geriye iki kişi kalır. BBG'ye girmek bir kapı, tanınıyorsunuz. Kaset çıkarmak ayrı bir kapı, insanlar kolay açıldığını sanıyor ama kapının önünde kalanlar var, Demircan gibi. Kaset çıkarmış olabilir ama... Kaset çıkardıktan sonra tutmak da bir kapı ve açması en zor olan kapı da bu.

Hep Starın programlarına çıkıyorsunuz gibi gözüküyor, bunu Senkron mu ayarlıyor?

Birinci dönem bitti, tüm Televizyon programlarına çıktım. İkinci dönem başlayınca bizi tüm programlardan kestiler. Kural bu, bir yarışma başlayınca diğer programlardakiler kesiliyor. Herhangi bir programa çıkma yasağı getiriyor Senkron

TV. Ben savaşımlı verdim ve sadece Star'da programlara çıktım. Star benim arkamdaydı, çünkü o kanalda dizi çekiyordum. Star gazetesinde röportajlar falan, belli bir popülariteyi korumam gerekiyordu. 15 kişiden kalan Tarık, onun albümü Yeşim Salkım müzikten çıkıyordu, Murat, ben yaklaşık 5 kişi kaldık. Programlara çıkmayanlar unutuldu. İkinci dönem başladı, dizim bitti, yarışma başladı. Üçüncü dönem başladı, ikinci dönemi kestiler. Amam Tarık ve ben Star'da idik, bizi kesemediler. Show cephe aldı, onun programlarına çıkmadık. Program bitti, albüm çıkardım, kanallarla ilişkim iyiydi, bütün kanallara tek tek çıktım. İlk başta bana karşı olanlar aradan 2 sene geçtiği için yasak kalkmıştı, onlar da beni çıkardılar. Şu anda her kanala çıkıyorum. Bizim verdiğimiz savaşlar bu tarz savaşlar.

Neden yasaklıyorlar?

Özellikle yayınlamıyorlar, diğerlerinin önünü kesmesin diye. 60 kişi içinde 1-2 kişi hala ön plandaysa bunun nedeni o kişilerin verdiği savaşlardır. Senin adına başkasının verdiği savaşlar değil. Senkron TV'nin hiç değil. Aslında yasaklatan da o çünkü. Bir sonraki dönemdekileri izlettirmek zorunda çünkü.

Ama sizin bu kadar zamandır gündemde olduğunuzu görerek daha çok kişi yarışmaya katılmak istemez mi?

Haklısın ama Senkronun böyle bir mantığı yok. Ama biz bunun için savaş verdik. her şeyi ben ayarladım. Senkron, TV camiası içinde çok kuvvetli bir isim. Basit bir yapım şirketi değil, kanallar kadar kuvvetli. Levent Altınay, eski Kent FM, Kent Bankın sahibi. Ciddi bir yer. Yapan kişi de kuvvetli.

Müzik sektörü diye bir şey Türkiye'de yok. Müzik sektörü, dizi sektörü, oyunculuk sektörü diye ayrı şeyler yok. Örneğin klip çekeceksen dizi yönetmenine gidiyorsun. Kaset çıkarsan televizyon programlarına çıkman gerekiyor. Dizi çekersen bu kasetini de etkiliyor. Müzik sektörü ya da program sektörü ayrı değil. Hepsi bir çark. Biz de onun içinde dönüyoruz...Şahin Özer şirketinden ayrıldım. Şirketin çok büyük önemi var. Şirketin sana hangi olanakları sağlayabileceğini bilmen gerek...Senkron benim arkamdan ayrılalı üç yıl oldu...Hancılar ve yolcular var. Yolcular hancı olmaya çalışıyor. Ben yolcu muyum hancı mıyım bilmiyorum...En büyük destek istediğim şeyi yapmak, onu doğru yapmak...Sen doğru zamanda doğru işi yaparsan şirketin seni hızlandırır.

Müzik sektörü içinde barçılar var, konser sanatçıları, müzik şirketleri, menajerliğin ne olduğunu bilmeyen menajerler, organizatörlüğün ne olduğunu bilmeyen menajerler, çok iyi organizatörler, çok iyi menajerler var. Bunların hepsi bir çarkın içinde. Bu büyük çarkın içinde küçük büyük çarklar var. Sanatçılar, eğlendiriciler var. Ben sanatçı değilim, isteğim sanatçı olmak değil. Ben dans sanatçısıyım ama müzikte sanatçı olacak olsam bile istemem...Klasik müzik yapanlar, senfonidekiler sanatçı. Ben onu yapamam sıkırım, şu işten, insanları eğlendirmekten memnunum. Ben bir eğlendiriciyim...Ben sanatçı değilim, olmayacağım. Ama insanları büyülerim, benim işim bu. Ses, sesini kontrol etmek benim işim ama sanat değil. İnsanları eğlendirmek, ağzını açık bırakmak, doğru zamanda doğru şeyi yapmak benim işim. Kendi yerim olduğu için ve canlı müziğe geç başladığım için hazırlığım yoktu o nedenle şimdi yeterli değilim. Ama insanları eğlendirmek, güldürmek, ağlatmak benim işim. Tarzım farklı. Ama sanatçılarla çalışıyorum.

Albümünüz de eksik bulduğunuz yanlar var mı?

Eksiklerim var, çok amatördüm, bilgi eksikim vardı, herkesin yaşayabileceği amatörlüğü yaşadım. Kasetin nasıl çıktığını bile bilmiyorken bu işi yapmak zor. İkinciden birinciden daha güzel olacak.

Eksikler neydi?

Albümü mastering yapılması için İsviçre'ye gönderdik ama İsviçre'ye birini göndermedim. Eğer biri gitseydi albümdeki seslerin koro gibi gelmesini engelledim. Biz sanki Melihler olarak söylüyoruz. Oradaki adamın Türkiye'deki sektörü bilmemesinden kaynaklanıyor olabilir. İkinci olarak stüdyoya Perşembe girdim, Pazar çıktım. Bu kadar kısa zamanda stüdyoya girilmez., stüdyoya alışılır. Aceleye geldi. Çünkü o dönem sektörel bazda, ticari anlamda öyle olması gerekti.

Ama kaseti çıkarmak için iki sene beklemiştiniz.

O çok farklı, çeşitli taktikler, sistemler var. Örneğin yaza yetiştirmek diye bir olay var. 1 ay sonra çıksa yaza yetişmeyecekti.

Bunu kendiniz mi düşündünüz?

Kendim de düşündüm, prodüktörüm de böyle düşündü.

Klip çektiniz mi?

Tek klip var. Klibi ben çektim, hayatımda ilk defa yönetmelik yaptım. 9'da buluşacaktık, ben gittim, 1'de geldi. Ben de git dedim. O saatten sonra kimi bulacaksın, bir hafta ertelensin mi? 12 saatlik çekim yaptım. Normalde 2-3 saattir. Benimki rekor. İstesem o çekimden 3 versiyon daha çıkarabilirdim. Ama ilk albüm , mutlaka amatörlük olacak.

Albüm 138.000 sattı. İnanılmaz bir rekor bu. Benim için çok iyi bir rakam. Promosyon sorunu yaşadık. Şahin Özer'den kaynaklandı. Konserler yaptım. Çeşme'de barımı açtım. Asıl disko yapmak istemiştim. Sonra sıkıldım ve imkanım varken neden canlı yapmayayım dedim ve kendim söyledim.

Tecrübe olmuştur.

Ben 600'e yakın konser verdim. Yine de her geçen gün bir şeyler katıyor. Yeni bar işine girdim, yeni öğreniyorum.

Sözleşme hakkında bir şeyler söyler misiniz? Konuşmamanız mı gerekiyor bu konuda?

Sözleşmede konuşmama diye bir şey yok. Sormadıkları için anlatmadım. Bir de insanları sorunlarla sıkmak istemedim. Senkron eğlendiriyor, buna bakar insanlar. Senkronun üzerimizde baskısı yok. Sadece belli bir yüzde veriyorduk. Şunu yapma, bunu yapma demiyor. İstese keser zaten.

Sizi de keser miydi?

En azından denedi....BBG'den yeni çıkan Tarık olsaydı onunla konuşurdun ama şu anda konuşamazsın. Bu sektör bazı insanları değiştirir. Bazılarını olumlu, bazılarını olumsuz yönde. Ben değişmedim, belki olumlu yönde değiştim. Benim işim karakutunun dışındaki insanların ne düşündüğünü, onlara nasıl ulaşacağımı bilmek. Profesyonellik her şeyi incelemek, her şeyi araştırmaktır. Senkron TV profesyonel kuruluş. TC'de meclisten karar çıkarabilecek bir kuruluş. Meclisten bir şey isteyecek kadar etkili bir kuruluş.

Telekulak'ın etkisi var mı?

Vardır. Kaçak diye bir program yapıldı. Türkiye'de sadece milletvekillerinin dokunulmazlığı vardır. Kaçakdaki yarışmacılar 15 gün süre ile dokunulmazlık aldı. Bunu sağlamak kolay değil...Avrupa'da medya dördüncü sırada gelir, ilk sırada millet vardır. Türkiye'de ilk sırada medya vardır. Medya milleti etkiler, millet beşinci, altıncı sırada gelir.

Albüm teklifi nasıl geldi?

Şahin Özer'le anlaşmadan önce 12 şirketle masaya oturdum. Tam anlaşmak üzereyken masadan kalktım...Türkiye'de gerçek parayı kazananlar piyasaya hitap edenlerdir. Pop, Arabesk, pop-arabesk,yeni çıktı o da, fantezi,o dışında kalmaya başladı artık yapanlardır. Eğitim seviyesiyle alakalı. Popüler müzikte ne kadar popülersen ne kadar popüle ediyorsan o kadar kasetin satar.

Niye Şahin Özer'i seçtiniz, siz mi seçtiniz?

Ben seçtim tabii, o an onun doğru olduğunu düşündüm.

Peki onlar neden size albüm yaptı? İyi müzisyen diye mi BBG popülaritesi yüzünden mi? Biliyor musunuz?

BBG'den çıkmasaydım 12 şirketle birden masaya oturmazdım. Belki birini bile zor görebilirdim. Bu kapıyı açtı, evet. Daha sonra eğer aklım olmasaydı, onlara ben müzikle böyle uğraştım demeseydim, o yüzden kaset çıkarıyorum demeseydim o insanlar sadece BBG kimliği altında kaset çıkaracaklardı. Ve sadece 5 kasetlik imzalayıp 1 kaset çıkarırlardı.

BBG'ye girmeden önce kaset çıkarmayı düşünüyor muydunuz yoksa sonra mı oldu?

Bir defa İstanbul'a gittim, R&B yapıyordum, Türkiye'de o dönemde çok R&B yoktu. 1-2 ufak şirketle oturup konuştuk, tamam yapalım dediler, daha sonra şu an İzmir'deyiz,yapmayalım diye konuştuk...Tarık BBGden önce hiçbir zaman şarkı söylemedi. Haluk Levent, Ata ile çalıştı, gitar çaldı. Ama hiç kendisi şarkı söylemedi. BBG'den sonra şarkı söyledi...Bu sektörde her şey yalan, pembe yalan. Çünkü hayal satıyoruz, insanların aşklarını vs. hatırlatıyoruz...Ben şöhret bağımlısı değilim, tak diye bırakır giderim, bu işin sonu var. Bırakacağım yer en fazla alkışlandığım yer olacak.

İmaj konusunda ne düşünüyorsunuz?

Rakiplerimin nerede olduğunu bilmek zorundayım. Annemle beraber uğraşıyorum. Şu an imajım aynı çünkü ilk albüm duruyor. Bir dahaki albümde değiştireceğim.

İmaj değiştirmek gerekiyor mu?

Gerekmiyor ama farklı oluyor. Amaç dikkat çekmek, ilki dinletmek. Senin farklı görüntünü görüp dinliyorlar, bu garip bir psikoloji...Her imaj farklı bir karaktere ulaşma yolunu sağlıyor. Çok kötü, çok iyi bir imaj da olsa konuşulmamı sağlıyor.

Normalde albüm çıkaran birine imaj çalışması yapılır, sizin içinse önce imaj çalışması oldu sonra albüm geldi.

Bizim yarışmada oluşturduğumuz imaj kendimiz olduğu için dolayısıyla albümde kendimizden başkası olamaz. Sonuçta doğru bir imaj...İmaj yaratmak bu sektörde her yerde var. Önemli olan farkı yaratmak. dışarıdaki insandan farklı olmalı ki sahneye çıksın. Örneğin Ahmet kötü giyiniyor onu giydiriyoruz, konuşmasını bilmiyor ona şunları söyle diyoruz. Adını belki AH yapıyoruz. Sesi hariç her şeyini yaratıyoruz. Aslında Ahmet bir kukla, bizim gözümüzde sanatçı...Beni kukla yapamazlar çünkü ben BBG'den çıktım, insanlar beni tanıyor. Bakışımı değiştirebilirler ama kişiliğimi değiştirmediler, kimse bu riske girmedi.Kimse bize imaj yakıştırmadı, ben zaten kendi imajımı kendim belirledim. Sonraki dönemdekiler daha girmeden imajlarını belirlemişti. Çıkınca da o imajı sürdürmek zorunda kaldılar.

Sedat Yüce ile ilgili bir şeyler söylemek ister misiniz?

İki şarkısı var albümde, müzik yaptı, trompet çaldı, vokal yaptı. Bir dönem kasetteki Sedat'ın sesi şeklinde bir şeyler söylendi, dinleyen anlar zaten. Sedat benim arkadaşım.

Besteleriniz var mı?

Var. İlk albümde bir tane vardı, Suat Aydoğan yazıyor. Çeşme'de tatil yaparken "Melih senden imza almamışız, isim hakkı için gel noterden belge alalım" dediler, ben de yorgunum "Suat'ın emeği çok, onun üzerine görünsün" dedim. 72-73 tane bestem var, 600'e yakın şiirim var. İkinci albümde 6-7 tane olacak. Beste yapmak bence önemli değil.

Tarık, Hacer evde müzisyen, besteler kendilerinin, size bakınca evde müzisyenlik yok, besteniz yok o nedenle farklı olduğunuz düşünülüyor?

Sen hiçbir şey bilmiyorsun çünkü ben söylemedim. Programda çalışıyorum, 2. albümde 6-7 parça koyacağım, ufak ufak ekleyeceğim bunları...Yaptığım müzik popüler müzik, beni dinlersen ben varım, dinlemezsen ben yokum. Bu kadar basit...Türkiye'de insanlar bir şarkıcının beste yapıp yapmadığıyla, bir şey çalıp çalmadığıyla çok ilgileniyor. Avrupa'da bu yok, kimse ilgilenmiyor. Bizde "beste yapamıyor bu müzisyen değil" deniyor. Bence bestecilik önemli değil. Her besteci şarkı söyleyemiyor, şarkı söyleyebilen de beste yapmak zorunda değil.